

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Arkivsak: 23/289
Møtedato/tid: 28.08.2023 kl. 11:00 – 15:00
Møtested: Møterom Kullsjøen, Oppdal rådhus

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Ragnhild Aashaug på telefon 970 40 929, eller e-post: ragnhild.aashaug@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Os, 21.08.2023

Thorvald Storli (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Ragnhild Aashaug
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
23/23	Prosjektplan for forvaltningsrevisjon av eldrestrategien i Oppdal kommune
24/23	Budsjett for kontrollarbeidet for 2024 med økonomiplan 2025 - 2027
25/23	Forenklet etterlevelseskontroll for økonomiforvaltningen - regnskapsåret 2022
26/23	Årsoppgjørsbrev for kommunekassen og konsolidert regnskap 2022
27/23	Årsoppgjørsbrev Oppdal kulturhus KF for regnskapet for 2022
28/23	Ny behandling av klage på kontrollutvalget vedtak i sak om henvendelse til kontrollutvalget om mulige mangler i saksutredningen i kommunestyrets vedtak av sak PS 23/2023
29/23	Referatsaker
30/23	Eventuelt
31/23	Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Prosjektplan for forvaltningsrevisjon av eldrestrategien i Oppdal kommune

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

28.08.2023

Saknr

23/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 23/122 - 6

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til prosjektplanen, og ber revisjonen gjennomføre en forvaltningsrevisjon av strategisk plan for eldreomsorgen i Oppdal kommune. Utvalget ber revisjonen gjennomføre prosjektet innenfor en ressursramme inntil 320 timer med levering til sekretariatet innen den 28.februar 2024.

Vedlegg

Prosjektplan eldrestrategi

Strategisk handlingsplan for eldreomsorgen i Oppdal 2021 - 2025

Saksopplysninger

Kontrollutvalget vedtok den 27. februar i sak 5/23 en bestilling av forvaltningsrevisjon om "Implementering av eldrestrategien i Oppdal kommune". Kontrollutvalget konkretiserte vedtaket slik:

1. Kontrollutvalget er særlig opptatt av eldrestrategiens punkt 4 og 5.
2. Innspill på spørsmål/problemstillinger:
 - a. Hvordan er implementeringen av strategien, og særlig med tanke på punkt 4 og 5
 - b. Hvordan er kapasitet, kompetanse og bemanningssituasjon
 - c. Kvalitet i tjenesten og om brukerperspektivet er tilstrekkelig ivare tatt.
 - d. Er personalressursene for pleie og omsorg hensiktsmessig organisert?
 - i. Hvordan er det tatt tilstrekkelig hensyn til arbeidsmiljø og sykefravær, og hvordan opplever ansatte i hjemmetjenesten og sykehjem dette?
 - ii. I hvilken grad drives tjenestene på en helhetlig måte, med effektivt samspill og gode ordninger mellom hjemmebaserte og institusjonsbaserte tjenester?
 - iii. Hvordan beskrives kvaliteten på tjenestene? Hva mener pårørende? Og er medvirkning fra brukere og pårørende i tråd med kravene i lovverket.
3. Revisor bes om å utarbeide en prosjektplan så snart som mulig.

Det ble ikke satt noen begrensning på timerammen.

Eldrestrategien er vedlagt slik at kontrollutvalg kan se prosjektplanen i sammenheng med strategien for eldreomsorg. Strategien har fokus på å legge til rette for det gode liv gjennom et aldersvennlig samfunn og tjenester som fremmer livskvalitet og mestring for den enkelte. De eldre i Oppdal kommune skal oppleve livskvalitet, trygghet og mening i hverdagen uavhengig av livssituasjon, og hovedmålet skal være å legge til rette for selvstendighet slik at en bl.a. mestrer å bo lengst mulig hjemme.

Kontrollutvalget var spesielt opptatt av punkt 4 og 5 i strategien.

Strategiens punkt 4 handler om helsehjelp og hvordan Oppdal kommune skal legge til rette for, og gi, tjenester som fremmer livskvalitet og mestring av hverdagen for den enkelte.

Punkt 5 handler om sammenheng i tjenestene. Her er målet å gi eldre økt trygghet og forutsigbarhet gjennom pasientforløp og overganger mellom eget hjem, sykehus, sykehjem og færre ansatte å forholde seg til. Det handler ikke bare om hvordan eldre og deres

pårørende kan oppleve kontinuitet og forutsigbarhet i tjenestetilbudet, men også at de som tar vare på sine nærmeste ikke sliter seg ut.

Saksopplysninger

Rammene for prosjektet

Prosjektplanen har et timeanslag på 320 timer noe som er innenfor timeressursen for Oppdal for gjeldende periode. Timeressursen vil med dette brukes opp for 2023, men det er ikke planlagt ytterligere revisjoner eller undersøkelser for 2023.

Kontrollutvalget ba om at prosjektplanen ble fremlagt så raskt som mulig etter bestillingen av prosjektet, men det har gått over 5 måneder før sekretariatet mottok planen. Det er ikke i tråd med kontrollutvalgets forventninger, men kapasiteten til Revisjon Midt-Norge har ikke vært større.

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å se på implementering av eldrestrategien for 2021-2025 og om kvalitetsreformen for eldre har begynt å få effekt i Oppdal kommune.

Problemstillinger

Revisor foreslår at kontrollutvalgets bestilling gjennomføres i 2 problemstillinger:

1. Fyller Oppdal kommune målene som ligger i eldrestrategien om å bidra til at den enkelte får dekket sitt behov for trygghet, hjelp og verdighet?
2. Har kommunen lagt til rette for å gi eldre trygghet og forutsigbarhet gjennom å bidra til gode sammenhenger i tjenestene og overganger?

Når det gjelder implementeringen av hovedmålene i strategien og vektlegging av punkt 4 og 5, så er det ivaretatt. Revisor har inntatt et brukerfokus, og prosjektet er avgrenset til ikke å omhandle arbeidsmiljø og sykefravær. Det betyr at kontrollutvalgets punkt 2d, underpunkt i, ikke er inkludert. Det var slik:

1. Er personalressursene for pleie og omsorg hensiktsmessig organisert?
2. Hvordan er det tatt tilstrekkelig hensyn til arbeidsmiljø og sykefravær, og hvordan opplever ansatte i hjemmetjenesten og sykehjem dette?

Videre kan det stilles spørsmål ved om punkt 2d, underpunkt iii, er inkludert:

1. Er personalressursene for pleie og omsorg hensiktsmessig organisert?
2. Hvordan beskrives kvaliteten på tjenestene? Hva mener pårørende? Og er medvirkning fra brukere og pårørende i tråd med kravene i lovverket.

For det siste gjelder det særlig spørsmålet om hva de pårørende mener.

Kontrollutvalget må i møtet ta stilling til om og i tilfelle hvordan disse punktene er ivaretatt og om det er ønskelig at det skal med.

Kilder for forvaltningsrevisjonen

1. Kommuneplanens samfunnsdel 2010-2025

Her er det fokus på folkehelse og omsorg. Det nevnes bl.a. at kommunen må forberede seg på:

- a. at antall eldre som trenger omsorgstjenester i framtida øker
- b. å få på plass forebyggende tiltak
- c. forberede en gradvis utbygging av tjenestetilbudet
- d. investere i omsorgsboliger
- e. utnytte omsorgsteknologi.
- f. å få på plass nødvendig bemanning kan bli den største utfordringen.

Slik sekretariatet forstår det vil revisjonen gå inn på om strategien oppfyller kommuneplanens samfunnsplan.

2. Kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet» (2019-2023) «LEVE HELE LIVET»(Stortingsmelding 15)

Alle kommuner står ovenfor et økende antall eldre som vil ha behov for ulike kommunale omsorgstjenester de kommende årene. Reformen «Leve hele livet»¹ tar opp tjenesteinnhold og brukerbehov både på individ- og overordnet nivå. Punkt 4 i Stortingsmeldingen ser på helsehjelp og hva som er viktig for den enkelte. Punkt 5 i Stortingsmeldingen ser på sammenhengen mellom tjenestene og ambisjonen i det tilbudet som skal bli gitt.

Ut fra sekretariatets forståelse går det frem av prosjektplanen at punkt 4 og 5 i de nasjonale målene er vektlagt i den strategiske eldreplanen.

3. **Strategisk handlingsplan for eldreomsorgen i Oppdal kommune 2021 – 2025**

Strategien setter fokus på at eldre, ved hjelp av forebyggende og støttende tiltak som skal bidra til trygghet og hverdagsmestring for den enkelte, skal kunne bo lengst mulig hjemme.

- a. tjenestene skal ha god kvalitet og være bærekraftig over tid
- b. tjenestene skal som utgangspunkt baseres på spørsmålet om hva som er viktig for den enkelte bruker

Mange tiltak skal bidra til å gjennomføre målene i strategien, likedan tiltaksansvarlige, frister og evaluering. Dette er noe som kan være målbart i en forvaltningsrevisjon.

Metode

Det er lagt opp til at det brukes intervju, men det kan også bli innhentet dokumentasjon i form av planer, rapporter og rutinebeskrivelser.

Det bør i møtet avklares hvem det er som intervjues.

Konklusjon

En forvaltningsrevisjon av strategisk eldreplan i Oppdal kommune vil gi en god innsikt i om strategien er implementert og om kommunen gir en god og verdig eldreomsorg utfra målene i samfunnsplanen og nasjonale mål.

Arbeidsmiljø og sykefravær er avgrenset av rapporten. Det er en avveining av hva som er hensiktsmessig ressurs- og tidsbruk. Sekretariatet ser at disse spørsmålene er noe på siden av temaet, og anbefaler at det ikke inkluderes slik revisor har foreslått. Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget i møtet får klarhet i hvordan, og om, de pårørendes sin belastning/mening kommer frem.

Eldrestrategien

Oppdal kommune

Prosjektplan forvaltningsrevisjon

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Formålet med å ha et prosjekt om implementering av eldrestategien 2021-2025 er å se om kvalitetsreformen for eldre har begynt å få effekt i Oppdal kommune.

PROBLEMSTILLINGER

1. Fyller Oppdal kommune målene som ligger i eldrestategien om å bidra til at den enkelte får dekket sitt behov for trygghet, hjelp og verdighet?
2. Har kommunen lagt til rette for å gi eldre trygghet og forutsigbarhet gjennom å bidra til gode sammenhenger i tjenestene og overganger?

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: 320

Rapport til sekretær: 28.02.2024

OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Marit Ingunn Holmvik

marit.holmvik@revisjonmidtnorge.no

Tlf. 90121861

2 MANDAT

I dette kapittelet redegjøres det for bestillingen.

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Oppdal kommune bestilte en forvaltningsrevisjon «Implementering av eldrestrategien» den 27.02.2023, sak 5/23.

Strategisk handlingsplan for eldreomsorgen i Oppdal kommune 2021 – 2025 «LEVE HELE LIVET», forenklet kalt eldrestrategien, er utgangspunktet for det som kom fram i kontrollutvalgets møte. Det er formulert følgende innspill til spørsmål/problemstillinger til revisor:

- 1) Hvordan er implementeringen av eldrestrategien, og særlig med tanke på punkt 4 og 5?
- 2) Hvordan er kapasitet, kompetanse og bemanningssituasjon?
- 3) Er kvalitet i tjenesten og om brukerperspektivet tilstrekkelig ivaretatt?
- 4) Er personalressursene for pleie og omsorg hensiktsmessig organisert?
 - a) Hvordan er det tatt tilstrekkelig hensyn til arbeidsmiljø og sykefravær, og hvordan opplever ansatte i hjemmetjenesten og sykehjem dette?
 - b) I hvilken grad drives tjenestene på en helhetlig måte, med effektivt samspill og gode ordninger mellom hjemmebaserte og institusjonsbaserte tjenester?
 - c) Hvordan beskrives kvaliteten på tjenestene? Hva mener pårørende? Og er medvirkning fra brukere og pårørende i tråd med kravene i lovverket.

2.2 Bakgrunnsinformasjon

Alle kommuner står ovenfor et økende antall eldre som vil ha behov for ulike kommunale omsorgstjenester de kommende årene. Reformen «Leve hele livet»¹ tar opp tjenesteinnhold og brukerbehov både på individ- og overordnet nivå.

Oppdal kommune har fokus på folkehelse og omsorg i **kommuneplanens samfunnsdel** som gjelder for perioden 2010-2025. I denne planen nevnes det at de må forberede seg på at antall eldre som trenger omsorgstjenester i framtida øker, å få på plass forebyggende tiltak, forberede en gradvis utbygging av tjenestetilbudet, investere i omsorgsboliger, og utnytte

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-15-20172018/id2599850/>

omsorgsteknologi. Det nevnes og at det å få på plass nødvendig bemanning kan bli den største utfordringen.

Ifølge forslagene i den nye kommuneplanen, samfunnsdelen (2023-2033), som er ute på høring, legger kommundirektøren opp til at sosiale forhold, livskvalitet og mestring skal være et av kommunens tre viktigste satsingsområder. Herunder: God helse og livskvalitet for alle hele livet, og et aldersvennlig Oppdal.

Den **strategiske handlingsplanen for eldreomsorgen** er behandlet i Utvalg for helse og oppvekst - 23.11.2021, sak 14/21 med følgende vedtak: «Utvalg for helse og oppvekst tar strategisk handlingsplan for eldreomsorgen i Oppdal 2021-2025 til orientering. Utvalg for helse og oppvekst ber kommundirektøren legge planens strategier til grunn i kommunens planlegging som berører eldre i Oppdal.»

Punkt fire i den nasjonale strategien «LEVE HELE LIVET» ser på helsehjelp og hva som er viktig for den enkelte. Her blir behovene til den enkelte bruker av helse- og omsorgstjenestene satt i fokus. Tema er bl.a. målet om å legge til rette for å mobilisere den enkeltes egne ressurser og målet om å bidra til at den enkelte får dekket sitt behov for trygghet, hjelp og verdighet når egne ressurser avtar på grunn av sykdom og funksjonssvikt.

Punkt fem i den nasjonale strategien ser på sammenhengen mellom tjenestene og ambisjonen i det tilbudet som skal bli gitt. Ekspisitte mål er å gi eldre økt trygghet og forutsigbarhet gjennom gode pasientforløp og overganger mellom eget hjem, sykehus, sykehjem og at de får færre ansatte å forholde seg til. Et annet mål er å ivareta pårørende ved å gi støtte og avlastning for å unngå at de sliter seg ut gjennom å ta store deler av omsorgsansvaret.

Begge de nasjonale målene er videreført i Oppdal kommunes strategiske handlingsplan for eldreomsorgen for perioden 2021- 2025 (eldrestrategien). Her står det at formålet er å ha en felles plattform som er «retningsgivende for arbeidet med å utvikle et aldersvennlig samfunn og tjenester som fremmer livskvalitet og mestring for den eldre del av befolkningen i Oppdal.»

Sentralt i strategien er at eldre, ved hjelp av forebyggende og støttende tiltak som skal bidra til trygghet og hverdagsmestring for den enkelte, skal kunne bo lengst mulig hjemme. Tjenestene skal ha god kvalitet og være bærekraftig over tid, og skal som utgangspunkt baseres på spørsmålet om hva som er viktig for den enkelte bruker. Det er listet opp flere tiltak, som skal bidra til gjennomføre målene i strategien, likedan tiltaksansvarlige, frister og evaluering. Dette er noe som kan være målbart i en forvaltningsrevisjon.

3 PROSJEKTDESIGN

Dette kapittelet redegjør for revisors forslag til løsning av oppdraget.

3.1 Problemstillinger

Spørsmålene i bestillingen fra KU dekker mange ulike områder innenfor tilbudene som blir gitt de eldre innbyggerne i Oppdal kommune. Kontrollutvalget er særlig opptatt av eldrestrategiens punkt 4 (om helsehjelp basert på medvirkning og behov), og punkt 5 (bidra til gode sammenhenger i tjenestene og overganger). Dette har revisor vektlagt i forslag til problemstillinger.

Revisor foreslår å fokusere på tjenestetilbud og om målet om sammenhengende og koordinerte tjenester er oppfylt. Dette vil en grundigere gjennomgang av det opplevde tjenestetilbudet, sammenhengene mellom dette, og måten tilbudet blir organisert på.

1. Fyller Oppdal kommune målene som ligger i eldrestrategien om å bidra til at den enkelte får dekket sitt behov for trygghet, hjelp og verdighet?
2. Har kommunen lagt til rette for å gi eldre trygghet og forutsigbarhet gjennom å bidra til gode sammenhenger i tjenestene og overganger?

3.2 Avgrensing

Arbeidsmiljø og sykefravær vil ikke bli vurdert i denne undersøkelsen.

3.3 Mulige kilder

- Kommuneplanens samfunnsdel 2010-2025
- Kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet» (2019-2023) «LEVE HELE LIVET»
- Strategisk handlingsplan for eldreomsorgen i Oppdal kommune 2021 – 2025

3.4 Metoder for innsamling av data

I dette prosjektet vil intervju være mest aktuelt.

Det kan være aktuelt å innhente dokumentasjon i form av planer, rapporter og rutinebeskrivelser.

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarlig revisor	Marit Ingunn Holmvik
Prosjektmedarbeider	Trine Holter
Kvalitetssikrer	Merete Myklebust Montero/Anne Grete Wold
Kvalitetssikrer	Line Wirum

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato	27.02.2023
Prosjektplan til sekretær	14.08.2023
Oppstartsmøte	September 2023
Datainnsamling ferdig	01.12.23
Rapport til uttalelse	31.01.2024
Rapport til sekretær	28.02.2024

Stjørdal 14.08.2023

Marit Ingunn Holmvik

Oppdragsansvarlig revisor

VEDLEGG 1: UAVHENGIGHETSERKLÆRING

egenerklæring MIH
- signert 03.07.2023.

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no

«LEVE HELE LIVET»

Strategisk handlingsplan for eldreomsorgen i Oppdal kommune 2021 – 2025

Innhold

1. Innledning	2
2.Tilnærming, mål og strategier	3
3. Planens oppbygging.....	4
4. Strategier og handlingsplan.....	7
Strategi 1: Et aldersvennlig Oppdal	7
Strategi 2: Aktivitet og felleskap	8
Strategi 3: Mat og måltider	9
Strategi 4: Helsehjelp	10
Strategi 5: Sammenheng i tjenestene	11

1. Innledning

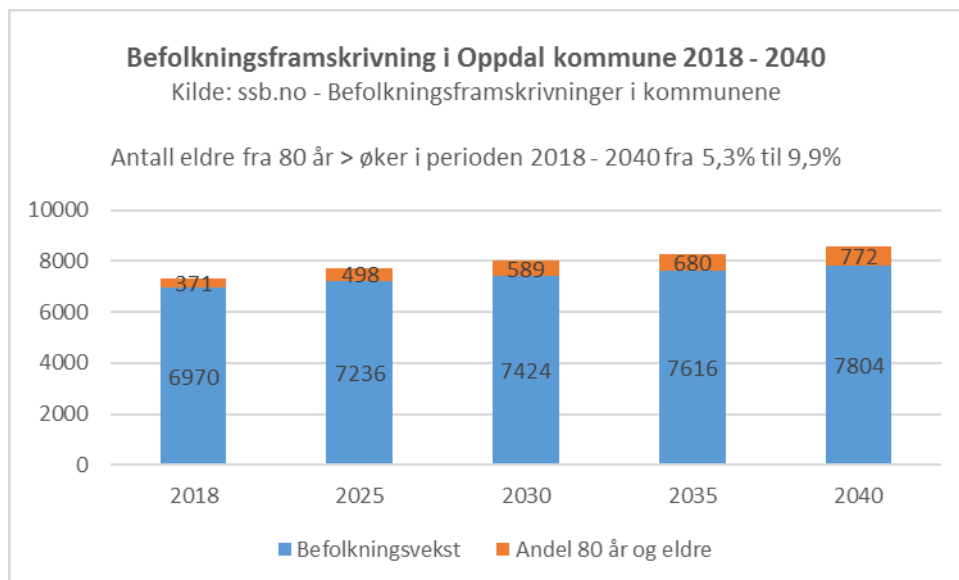
«Det gode liv i ei attraktiv fjellbygd»

- ✓ Et viktig mål i kommuneplanen er å videreutvikle Oppdalssamfunnet til å være en god plass å vokse opp og bo.
- ✓ Mangfold og integrering er viktige verdier når vi sammen skal skape fremtiden i Oppdal. Samfunnsutvikling og tjenesteyting skal legge til rette for god helse og livskvalitet for alle.

Formål med planen/avgrensning

Planen skal være retningsgivende for arbeidet med å utvikle et aldersvennlig samfunn og tjenester som fremmer livskvalitet og mestring for den eldre del av befolkningen i Oppdal.

I 2021 er ca 380 innbyggere i Oppdal kommune over 80 år. I løpet av de neste 10 år vil tallet eldre over 80 år nesten dobles. Framskrivninger viser at det også kan forventes en stor økning de neste 20 årene, se tabell under.

For å være rustet for fremtiden er det avgjørende at vi planlegger og utvikler tjenestene slik at vi legger til rette for et aldersvennlig samfunn. De eldre i Oppdal kommune skal oppleve livskvalitet, trygghet og mening i hverdagen uavhengig av livssituasjon. Hovedmål skal være å legge til rette for selvstendighet, slik at en mestrer å bo lengst mulig hjemme. Målet gjenspeiler sentrale og lokale føringer for å fremme god helse og livskvalitet for alle uansett alder, som igjen bidrar til en bærekraftig samfunnsutvikling. Satsing på forebyggende og støttende tiltak er avgjørende og bidrar til trygghet og mestring av hverdagen for den enkelte.

Strategiplan for eldre har tett tilknytning til følgende planer som er eller skal utarbeides:

- ✓ Boligsosial handlingsplan,
- ✓ Plan for digitalisering og velferdsteknologi
- ✓ Plan for kompetanseutvikling i Helse – og omsorgstjenesten
- ✓ Plan for habilitering og rehabilitering
- ✓ Pårørendestrategi
- ✓ Demensplan

Mål og tiltak i denne planen har hovedfokus på innhold, utforming og kvalitet på tjenestene.

2.Tilnærming, mål og strategier

MÅL:

1. Det skal legges til rette for og videreutvikle et tjenestetilbud som fremmer livskvalitet og mestring av hverdagen for den enkelte innbygger
2. Tjenestene skal ha god kvalitet og være bærekraftige over tid

Grunnholdningen er at den enkelte innbygger/bruker er ekspert på eget liv. Vi skal legge til rette for å mobilisere innbygger/brukers egne ressurser for å mestre eget liv. I møte med den enkelte skal derfor spørsmålet: «Hva er viktig for deg» alltid stilles.

Planen har 5 strategier

1. Et aldersvennlig Oppdal
2. Økt fokus på aktivitet og felleskap
3. Mat og måltider
4. Helsehjelp basert på medvirkning og behov
5. Bidra til gode sammenhenger i tjenestene og overganger

Strategiene bygger på satsingsområder som ligger i kvalitetsreformen for eldre: «Leve hele livet» som ble vedtatt i stortinget i november 2018.

3. Planens oppbygging

Oppbygging

Strategiplanen har et 4 års perspektiv med inkluderende handlingsplan. Planen vil være førende for prioriteringer i budsjett og økonomiarbeidet, og tjenesteområdenes årsplaner.

Planen gir politiske føringer for retningen knyttet til samfunns- og tjenesteutvikling for eldre i Oppdal og den skal være styrende for alle avdelinger og medarbeidere som jobber inn mot eldre i Oppdal.

Sentrale og lokale føringer

Sentrale føringer

- ✓ Meld.st. 29 (2012-2013) Morgendagens omsorg
- ✓ Omsorg 2020
- ✓ Demensplan 2020
- ✓ Kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet» (2019-2023)

Lokale føringer

- ✓ Kommuneplan
- ✓ Bolig – sosial handlings plan
- ✓ Plan for Rehabilitering og habilitering
- ✓ Budsjett og økonomiplan
- ✓ Pårørendestrategi Oppdal kommune
- ✓ Kompetanseutviklingsplan Helse - og omsorgstjenestene
- ✓ Helse - og omsorgsplan

Medvirkning

- ✓ Representant fra eldrerådet deltok på felles samling med enhetsledere og statsforvalter om Leve hele livet.
- ✓ Samarbeid og samhandling med frivillige om Demensvenn og Nyby
- ✓ Presentasjon av utkast til plan i Eldrerådet 2021

Innspill som har kommet som følge av medvirkning:

- Dagens populære tilbud - ta vare på og videreutvikle eldre kafè
- Synliggjøre enda bedre tilbud som eksisterer.
- Dag og aktivitetstilbud – innhold i hverdagen.
- Forebygging og oppfølging av mennesker med demens
- Samarbeid med pårørende og avlastningstilbud for å kunne bo hjemme lengst mulig

Utfordringsbildet

Vi er inne i en tid med raske endringer. Utviklingen tyder på en bevegelse mot en ny kommunerolle som fra flere hold omtales som Kommune 3.0. Kommune 3.0

gjennomsyres av et positivt menneskesyn. Alle har ressurser som de kan bidra med i lokalsamfunnet, både til eget og fellesskapets beste. Kommunens ansatte bidrar til å finne disse ressursene, bringe mennesker sammen slik at de kan støtte og hjelpe hverandre. Flere aktører i lokalsamfunnet går sammen om å utvikle nye løsninger og kommunens rolle som tilrettelegger blir viktig. Velferdsteknologi bidrar til økt mestring i egen hverdag. Lokalsamfunnet mobiliseres på nye måter. Frivillige lag og organisasjoner får økt betydning og nye former for frivillighet utvikles.

Hva som oppleves å være «god alderdom» vil være forskjellig fra person til person og kan ikke defineres av offentlige myndigheter. Men som forvalter av offentlige tjenester og tilbud vil vi være lydhøre overfor de signaler brukergruppen gir, og legge forholdene best mulig til rette for at alle skal få det de opplever som en god og verdig alderdom.

Det er viktig at ansatte som skal forvalte offentlige ressurser og lovverk har en holdning som understøtter at hver enkelt sak er en sak for seg. Alle har rett til individuell behandling og alle har rett til å medvirke i utformingen av egne tjenester.

En stor del av arbeidsstyrken går av med pensjon uten at tilveksten i yngre generasjoner øker tilsvarende. Det blir flere med behov for tjenester og færre til å yte tjenestene. Satsing på forebygging og mestring presser seg fram som en nødvendighet.

Større del av befolkningen er friskere lengre, samtidig ser vi et mer komplekst sykdomsbilde hos de som er syke. Psykiske lidelser som depresjon og angst øker og i denne aldersgruppen, og den mest fremtredende utviklingen ser vi på antall eldre med demens.

Brukeres behov skal settes i sentrum for utvikling og endring, innbyggere ønsker fleksibilitet og frihet til å bestemme over egen hverdag. Vi opplever at frivillige og pårørende stiller opp, men at de og ønsker en frihet fremfor forpliktende oppgaver over tid.

Forebygging, rehabilitering og behandling skal i størst mulig grad foregå i kommunene og helse og velferdstjenestene blir mer spesialiserte. Vi utfordres som kommune til å etablere ny kunnskap, lete frem, mobilisere og ta i bruk de samlede ressursene på nye måter. Med dette menes:

- ✓ Teknologi,
- ✓ Ny kunnskap,
- ✓ Nye faglige metoder
- ✓ Organisatoriske endringer
- ✓ Samskapning med private

Disse utfordringene vil om vi ikke tenker nytt gi en ubalanse mellom behov og tilbud. Sentrale og lokal føringer og innspill fra innbyggerne peker på noen viktige og avgjørende muligheter:

- ✓ Legge til rette for et aldersvennlig samfunn
- ✓ Legge til rette for løsninger som gjør at den enkelte kan bo lengre hjemme

- ✓ Prioritere tjenester og oppgaveløsning som fremmer forebygging og mestring av egen hverdag.
- ✓ Ta i bruk muligheter som teknologien gir.
- ✓ Tenke nytt i forhold til behov, krav og fastsette felles forventninger for våre fremtidige tjenestetilbud.
- ✓ Legge til rette for at pårørende kan være en ressurs
- ✓ Videreutvikle samarbeid med frivillige
- ✓ Styrke kompetanse hos medarbeidere og ledere
- ✓ Øke kompetanse og ivaretagelse av de eldre sin psykiske helse
- ✓ Helhet og samhandling internt i kommunen og mot spesialisthelsetjenesten, kompetansemiljø, næringsliv for å løse komplekse utfordringer
- ✓ Tjenesteytingen skal preges av stor grad av brukermedvirkning

En fremtidsrettet og god helse- og omsorgstjeneste må legge større vekt på aktivisering, både sosialt og fysisk, og gi økt oppmerksomhet på brukerens sosiale, eksistensielle, åndelige og kulturelle behov.

Omsorg 2020

4. Strategier og handlingsplan

Strategi 1: Et aldersvennlig Oppdal

Et aldersvennlig Oppdal skal legge til rette for at den enkelte skal kunne utnytte sin ressurser og ha mulighet til å leve selvstendige og aktive liv. Dette innebærer tiltak som gir de eldre hverdagsmestring og god livskvalitet. En aldersvennlig samfunn har et inkluderende og tilgjengelig miljø som fremmer aktiv aldring. Jfr kommuneplanens samfunnsdel

Utvikling av et aldersvennlig samfunn krever tverrsektoriell innsats.

Innbyggerinvolvering og samskapning står sentralt i utviklingen av et aldersvennlig samfunn, det fokuseres på de miljømessige, sosiale og økonomiske faktorene som påvirker voksnes helse og trivsel.

Oppdal kommune har vedtatt at vi skal arbeide for å bli et mer demensvennlig samfunn, slik at personer med demens kan møte forståelse og støtte. Ha mulighet til å delta i hverdagsaktiviteter som å handle, bruke offentlig transport, kommunisere med offentlige myndigheter, delta i kulturaktiviteter og foreningsliv

Tiltak	Ansvar	tidsrom	Evaluering
Oppdal kommune skal bli et demens vennlig samfunn	Ordfører Kommunedirektør Helsefaglig rådgiver Enhetsledere	2021 - 2025	2023 og 2025
Universell utforming Lett tilgjengelige fasiliteter	Folkehelsekoordinator Private lag og organisasjoner	2021 - 2025	2023 og 2025
Informasjon/opplæring av ansatte i næringslivet	Oppdal kommune Hukommelsesteam	2021-2025	2023 og 2025
Forbedre digital informasjon som fremmer egen mestring når en blir eldre	Helsefaglig rådgiver Enhetsledere Leder IT og digital samhandling	2021 - 2025	2023 og 2025

Strategi 2: Aktivitet og felleskap

Leve hele livet er en reform for aktivitet, deltakelse og sosialt fellesskap. For personer som over tid opplever at de er ensomme, kan ensomhet bidra til å forsterke eksisterende helseproblemer eller være en risikofaktor for å utvikle helseproblemer. Langvarig ensomhet hos eldre er forbundet med svekket funksjonsnivå, både fysisk og mentalt, og redusert livskvalitet. Svekket funksjonsnivå virker tilbake på ensomhetsopplevelsen og kan skape selvforsterkende onde sirkler.

Eldre innbyggere i Oppdal skal få informasjon om aktivitetstilbud, arenaer for sosialt samvær og nettverksbygging. Aktiviteter skal være lett tilgjengelige, tilpasset individuelle behov, slik at en fremmer aktivitet og sosialt samvær. Vi ønsker å nå flere «friske» eldre med begynnende funksjonsfall før de kommer i den fasen at de blir sittende hjemme. Vi ønsker å få til en organisering av arrangementer, aktiviteter og møteplasser der det og kan inviteres til generasjonsfellesskap, som skaper gjensidig forståelse og utveksling av kunnskap og erfaringer.

«Mennesket er menneskets
helsekilde» sitat Per Fuggeli

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
Seniorkafe	Friskliv og mestring	2021, 20 ganger pr. år	Årlig
Basseng	Friskliv og mestring Med/rehab.	2021, 3 grupper, hver gruppe har 20 ganger pr. år	Årlig
Sterk og stødig Turgrupper	Friskliv og mestring	5 grupper, 30 ganger pr. år 1 gruppe ,15 ganger pr. år	
Nyby	Velfersteknologiprojektet og frivillige	2021 – 2022	2022
Aktivites venn for personer med Demens Besøksvenn	Demensforeningen Røde kors	2021 – 2025 2021 - 2025	
Eldrekafe	Frivillighetssentralen	2021 - 2025	
Dagtilbud for personer med Demens og hjemmeboende eldre	Oppdal kommune	2021 - 2025	Tertial evaluering

Oppdalshallen	pensjonistforeningen		
Komp	Hjemmetjenesten Med/rehab	2021 - 2025	Årlig
Pårørendeskole og samtalegrupper/ påørende til personer med Demens	OHS Demensforeningen	2021 – 2025, 1-2 kurs /år	Evalueres ved gjennomføring
Livsgledehem	OHS	2021 - 2025	Årlig sertifisering

Strategi 3: Mat og måltider

Vi ønsker å skape gode måltidsopplevelser og redusere underernæring. God mat er grunnleggende for god helse og livskvalitet gjennom hele livet. Eldre skal få næringsrik mat som både ser god ut, dufter godt og smaker godt. Maten skal være tilpasset den enkeltes behov og serveres i en hyggelig ramme. Eldre bør få større mulighet til å velge hva de vil spise, og når de vil spise og dele et godt måltid med andre. Slik skal eldre få mulighet til å leve livet – hele livet.

Mat og måltider blant eldre har i de senere årene blitt satt på dagsorden i Norge. Likevel ser det ut til å være et stort gap mellom det helsemyndighetene anbefaler og det som er tilbudet til mange eldre. Kunnskap på området tyder på at ikke alle eldre får ivaretatt sine grunnleggende behov for mat fordelt gjennom hele døgnet, ernæringsinnhold og gode måltidsopplevelser

«Mat og måltider blant eldre har i de senere årene blitt satt på dagsorden i Norge. Likevel ser det ut til å være et stort gap mellom det helsemyndighetene anbefaler og det som er tilbudet til mange eldre. Tilbakemeldinger fra dialogmøtene og kunnskap på området tyder på at ikke alle eldre får ivaretatt sine grunnleggende behov for mat fordelt gjennom hele døgnet, ernæringsinnhold og gode måltidsopplevelser»

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
Systematisk kartlegging av ernæringsstatus	Hjemmetjenesten OHS	2021 - 2025	På individnivå
Kompetanseheving for ansatte i ernæring	Avdelingsledere	2021 - 2025	Kontinuerlig
Matombringing av Kald mat	Hjemmetjenesten OHS, kjøkken	2021 - 2025	Brukerundersøkelse

Lunch/middag ved dagtilbudene	Hjemmetjenesten	2021 - 2025	Brukerundersøkelse
Middag for eldre på kafe	Frivillighetssentralen	2021 - 2025	Kontinuerlig
Forslag om varm middag utkjøring	Private næringsliv	2021-2025	Tiltak må vurderes
Trøndersk matmanifest- bruk av lokale råvarer i sesong	OHS	2021 - 2025	Kontinuerlig

Strategi 4: Helsehjelp

Vi skal legge til rette for og gi tjenester som fremme livskvalitet og mestring av hverdagen for den enkelte.

Uavhengig av hvilke situasjon den enkelte er i, skal vi stille spørsmålet - Hva er viktig for deg? for å mestre den hverdagen du har nå. Vi skal legge til rette for å mobilisere den enkeltes egne ressurser, bidra til at den enkelte får dekket sitt behov for trygghet, hjelp og verdighet når egne ressurser avtar på grunn av sykdom og funksjonssvikt

Helsehjelp er en av strategiene fordi eldre oftere rammes av somatisk og psykisk sykdom, og fordi mange eldre har flere sykdommer samtidig og trenger hjelp med sammensatte og komplekse behov. Mange eldre får ikke ivarettatt sine grunnleggende behov for god helsehjelp.

Eldre skal føle seg verdsatt, bli sett og involvert i beslutninger som angår dem selv. Vi skal øke innsatsen knyttet til tiltak og tjenester som legger til rette for at den enkelte skal få mulighet til å leve hjemme så lenge som mulig og få støtte til å mestre hverdagen, på tross av sykdom og funksjonssvikt. Samtidig skal innbyggerne ha trygghet for å få heldøgnsstilbud i tilrettelagt bolig/institusjon når de trenger det. Når livet går mot slutten, skal eldre få god lindrende omsorg og pleie.

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluering
Forvaltningskontor	Oppdal kommune	2022 - 2025	2025
God kapasitet på heldøgns plasser/ Avlastningsplasser Rehabiliteringsplasser /avdeling som samarbeider tverrfaglig Plasser for personer med Demens (Trinn 2 Sanatelltunet)	Oppdal kommune	2021 - 2025	Tertial rapportering

Hverdagsrehabilitering. Komp pro	Hjemmetjenesten Med/rehab	2021 - 2025	Tertial rapportering
Palliativ team/omsorg	Hjemmetjenesten OHS	2021 - 2025	Kontinuerlig
Velferdsteknologi Digitale tilsyn	Prosjektgruppe/leder Hjemmetjenesten Med/rehab OHS	2021 - 2025	Årlig
Kompetanse plan I helse – og omsorgstjenestene	enhetsledere	2021 - 2025	Årlig

Strategi 5: Sammenheng i tjenestene

Sammenheng i tjenestene har som mål å gi eldre økt trygghet og forutsigbarhet gjennom pasientforløp og overganger mellom eget hjem, sykehus, sykehjem og færre ansatte å forholde seg til. Mange eldre og deres pårørende opplever manglende kontinuitet og forutsigbarhet i tjenestetilbudet med unødvendige brudd og krevende overganger. Målet er også å ta vare på de som tar vare på sine nærmeste, og gi pårørende støtte og avlastning, slik at de ikke sliter seg ut.

*«I sum bidrar pårørende like mye som helse- og omsorgstjenesten. For mange varer omsorgsrollen lenge, mer enn 15 år for en fjerdedel.» sitat
Anita Hatland fra Pårørendeaksjonen*

Eldre sitt tjenestetilbud skal ta utgangspunkt i hva som er viktig for den enkelte. Sentrale virkemidler for å få til en personsentrert tilnærming er en kartleggende velkomstsamtale ved oppstart av tjenestetilbudet og ved flytting mellom ulike tjenestenivå, utforming av individuell plan, primærkontakt og jevnlig pasient- og pårørendesamtaler

Tiltak	Ansvar	Tidsrom	Evaluerings
Forvaltningskontor Tverrfaglig førstegangsbesøk Gode pasientforløp	Oppdal kommune	2022 - 2025	Brukerundersøkelse hvert annet år
Felles pasientjournal Helseplattformen	Oppdal kommune	2023 - 2025	2024
Utvikle rollen som primær/sekundær kontakt - koordinator	Oppdal kommune	2021 - 2025	IPLOS
God pårørendestrategi Jfr veileder om pårørende i helse – og omsorgstjenesten	Enhetsleder Avdelingsledere	2021 - 2025	Gjennom brugerundersøkelser hvert annet år og gjennom dialog

*Jeg opplever at personsentrert omsorg ofte blir
personalsentrert omsorg – det er systemene som
bestemmer og ikke den enkelte pasient.»*

Budsjett for kontrollarbeidet for 2024 med økonomiplan 2025 - 2027

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

28.08.2023

Saknr

24/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/16 - 9

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget vedtar forslag til budsjett for kontrollarbeidet i 2024 med en ramme på kr 1 143 900. Kontrollutvalget ber om at budsjettforslaget følger formannskapets innstilling til årsbudsjettet for 2024 til behandling i kommunestyret.

Vedlegg

Utkast til budsjett for 2024 Oppdal

Saksopplysninger

I henhold til forskrift om kontrollutvalg skal utvalget utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme skal følge formannskapets budsjettinnstilling til kommunestyret, jf. kommuneloven § 14-3 tredje ledd og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2.

Kontrollutvalget fremmer med dette sak om budsjettet for neste års kontrollarbeid. Budsjettet dekker tre typer utgifter:

- Godtgjøring til kontrollutvalgets medlemmer
- Kontrollutvalgets egen drift
- Kjøp av tjenester fra Konsek Trøndelag IKS og Revisjon Midt-Norge SA

Godtgjørelse til kontrollutvalgets medlemmer

Godtgjøring er satt opp i henhold til kommunens reglement for godtgjøring for folkevalgte. For leder er godtgjøringen på ca kr 50 000 pr år, og godtgjøring for øvrige utvalgsmedlemmer er ca kr 55 000 pr år. Møtegodtgjørelsen dekker seks møter i året. I tillegg er det avsatt ca kr 20 000 til varamedlemmer for opplæring og noe deltagelse. Det er også avsatt beløp for tapt arbeidsfortjeneste og innbetaling av arbeidsgiveravgift, men det er usikkerhet knyttet til dette med nytt utvalg.

Drift av kontrollutvalget

De største utgiftene til drift av kontrollutvalget knytter seg til kurs og opplæring, og reising i den forbindelse. De avsatte midlene til kurs og faglig oppdatering ble brukt mindre i slutten av perioden. Det er nye folkevalgte og de vil ha et stort behov for opplæring i starten av perioden, og det er derfor lagt inn en dobling av budsjettet fra 2023.

Kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester

Honoraret til Revisjon Midt-Norge SA er satt til kr 867 000 for 2024. For Konsek Trøndelag IKS er honoraret satt til kr 309 000. Utgiftene til revisjons- og sekretariatstjenester utgjør hoveddelen av kontrollutvalgets budsjett.

Konklusjon

Sekretariatet foreslår en budsjetttramme på kr 1 143 900 for 2024. Beløpet inkluderer kjøp av revisjons- og sekretariatstjenester. Sekretariatet anser dette for å være en nøktern budsjettering, og mener det gir et realistisk bilde av forventede utgifter til kontrollutvalgets virksomhet i kommende år.

Konto	Oppdal kontrollutvalg	Forslag budsjett 2024	Budsjett 2023	Regnskap 2022	Kommentar
10399	Påløpt lønn til utbet neste år			(24 892)	
10802	Godtgjørelse folkevalgte - ledergodtgjørelse	50 000			
10804	Møtegodtgjørelse (6 møter)	74 500	122 700	24 892	Kommunes satser for møtegodtgjøring, 6 møter
10808	Kompensasjon tapt arbeidsfortjeneste	20 000	10 000	-	Økning pga usikkerhet ved nytt kontrollutvalg
10991	Arbeidsgiveravgift	7 900	7 900	1 593	Sone III = 6,4 % av godtgjøringer
	Sum godtgjørelser	152 400	140 600	1 593	
11004	Abonnement, aviser og tidsskrifter				
11152	Bevertning	7 200	4 200	4 150	1200 kr pr møte
11504	Opplæring/kurs	80 000	40 000	30 200	Alle medl mulighet til kurs
11602	Kjøregodtgjørelse	10 000	7 200		
11703	Reiseutg. Ikke opplysningspliktig	1 000		1 714	
11951	Kontingenter, lisenser	8 300	7 500	7 500	Medlemskontingent FKT
	Sum kontrollutvalgets drift	106 500	58 900	43 564	
13709	Kjøp sekretariat kontrollutvalg	309 000	294 000	189 000	Vedtatt av representantskap
13712	Kjøp Revisjon Midt-Norge SA	867 000	841 000	808 002	Vedtatt av styret. Årsmøte i sept.
	Sum kjøp fra foretak	1 176 000	1 135 000	997 002	
Totalt		1 434 900	1 334 500	1 042 159	* Økning på 7,5 %

*

7,52 %

Økonomiplan for 2024 - 2027 med utgangspunkt i budsjett for 2024

	2024	2025	2026	2027
Kontrollutvalgets virksomhet	258 900	268 900	268 900	268 900
Kjøp av sekretariatstjenester	309 000	318 000	327 500	337 500
Kjøp av revisjonstjenester	867 000	894 000	921 000	950 000
Sum	1 434 900	1 480 900	1 517 400	1 556 400

Forenklet etterlevelseskontroll for økonomiforvaltningen - regnskapsåret 2022

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

28.08.2023

Saknr

25/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/21 - 17

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar revisors uttalelse om forenklet etterlevelseskontroll til orientering.
2. Revisor bes følge med på at presiseringen om tilpassing av kommunens internkontroll utfra størrelse, egenart og risikoforhold kommer i orden.

Vedlegg

Etterlevelseskontroll 2022 Oppdal kommune - Internkontroll

Forenklet etterlevelseskontroll for økonomiseksjonen 2022 - foreløbig svar komdir

Saksopplysninger

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak på utført arbeid. I kommunelovens § 24-9 går det frem at forenklet etterlevelseskontroll med økonomifunksjonen er et av tiltakene for å følge opp dette ansvaret.

Området som er valgt ut for kontroll, er basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget. Det skal innhentes tilstrekkelig informasjon for det valgte området, hvor det skal vurderes om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak. Revisor skal rapportere til kontrollutvalget om resultatet av kontrollene. Det gjøres i form av en uttalelse på det utførte arbeidet. Utføringen gjennomføres med såkalt moderat sikkerhet og er definert nærmere i normer for god kommunal revisjonsskikk.

Formålet med forenklet etterlevelseskontroll er å forebygge svakheter og å bidra til at egenkontrollen i kommunen blir styrket. Dette vil bygge opp under god forvaltning, åpenhet og tillit til forvaltningspraksisen. Tilstanden skal måles opp mot objektive kriterier. Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen omfatter ikke vurderinger av produktivitet, kostnadseffektivitet, kvalitet, måloppnåelse og virkninger. Slike vurderinger faller inn under forvaltningsrevisjon.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor har foretatt en kontroll på etterlevelse kommunelovens kapittel 25 om internkontroll, med disse kriteriene:

1. Internkontroll
 - a. Hvordan sikrer og kontrollerer kommunedirektøren at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enheter i kommunen?
 - b. Har kommunedirektøren en beskrivelse av vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold?
 - c. Har kommunedirektøren rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen, evaluering og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll?
2. Rapportering
 - a. Hvordan og hvor detaljert rapporteres det om internkontroll og om resultater fra statlige tilsyn til kommunestyret? Hvor ofte rapporteres det?

Revisor har en presisering om at kommunen mangler beskrivelse av vurderingene som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens størrelse, egenart og risikoforhold. Utover dette har ikke revisor blitt oppmerksomme på andre forhold som gir revisjonen grunn til å tro at Oppdal kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i kommunelovens kapittel 25 om internkontroll.

Internkontrollbestemmelsen ble utvidet i kommunelovens § 25-1 og trådte i kraft 1. januar 2021, og gir kommunene en plikt til å ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Denne nye internkontrollbestemmelsen er bygget ut sammenliknet med internkontrollbestemmelsen i kommuneloven av 1992, som påla kommunene å ha en "betryggende kontroll". Internkontrollbestemmelsen i kommuneloven § 25-1 lovfester de mest sentrale kravene for internkontroll, som tidligere sto i flere sektorlover, og utgjør minstekrav til kommunenes internkontroll. Det er derfor en forholdsvis ny bestemmelse som har ført til at kommunene har måttet systematisere arbeidet med internkontrollen på en annen måte enn tidligere.

Saksvurdering

Formålet med forenklet etterlevelseskontroll er å forebygge svakheter og å bidra til at egenkontrollen i kommunen blir styrket, og det er forholdsvis enkel kontroll som bare gir indikasjoner på at det er mangler. Sekretariatet har mottatt en foreløpig tilbakemelding fra kommunedirektøren, og det vises til vedlagt e-post fra kommunedirektøren. Det ser ut til at det er gjort vurderinger som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens størrelse, egenart og risikoforhold, men at kommunen ikke har kryssset av for at denne egenvurderingen er gjort. Som det fremgår av det vedlagte skrivet vil kommunen rette opp i dette. Dersom dette stemmer kan det se ut til at kontrollen ikke indikerer mangler med internkontrollen.

Kommunedirektøren vil delta på møtet for å gi ytterligere opplysninger, men ut fra sekretariatets forståelse har det påpekte forholdet ingen større praktisk betydning.

Konklusjon

Revisor har gitt en bemerkning om at kommunens internkontrollen ikke er tilpasset kommunens størrelse, egenart og risikoforhold. Kommunedirektørens tilbakemelding tyder på at dette i hovedsak skyldes at kommunen ikke har kryssset av for at denne egenvurderingen er gjort, og det vil da være av mindre praktisk betydning. Sekretariatet innstiller på at kontrollutvalget kan ta saken til orientering, og at revisor følger opp det påpekte forholdet. Både kommunedirektøren og revisor vil delta i møtet, og dersom det kommer frem andre opplysninger i møtet som gjør at det kan være andre momenter som bør utbedres, så kan kontrollutvalget vurdere å gjøre ytterligere presiseringer av oppfølgingen.

SA2023-0612 Etterlevelsesk kontroll 2022

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- WENCHE HOLT, signert 12.06.2023 med ID-Porten: BankID

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autenticiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

**Til kontrollutvalget i
Oppdal kommune**

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt norge.no
T +47 907 30 300

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen.

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Oppdal kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Vi har i vår risiko- og vesentlighetsvurdering kommet frem til at vi for 2022 foretar kontroll på etterlevelse av kommunelovens kapittel 25 om internkontroll.

Valgte kriterier

1) Internkontroll

- a. Hvordan sikrer og kontrollerer kommunedirektøren at internkontrollrutiner blir fulgt i de ulike enheter i kommunen?
- b. Har kommunedirektøren en beskrivelse av vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens/områdets størrelse, egenart og risikoforhold?
- c. Har kommunedirektøren rutiner for å følge opp avvik som avdekkes i internkontrollen, evaluering og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll?

Send oss de rutineene dere har for disse punktene evt. hele rutinebeskrivelsen for internkontroll.

2) Rapportering

- a. Hvordan og hvor detaljert rapporteres det om internkontroll og om resultater fra statlige tilsyn til kommunestyret?

Hvor ofte rapporteres det?

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Revisjon Midt-Norge SA et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder

dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon med presisering

Vår kontroll har avdekket at kommunen mangler beskrivelse av vurderingene som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunens størrelse, egenart og risikoforhold.

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på, utover ovennevnte punkt, noe som gir oss grunn til å tro at Oppdal kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i kommunelovens kapittel 25 om internkontroll.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Oppdal kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Trondheim, 12.juni 2023

Wenche Holt
Oppdragsansvarlig revisor

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi:
Kommunedirektøren

Fra: [Ole Bjørn Moen](#)
Til: [Ragnhild Aashaug](#)
Kopi: [Elin Johanne Dolmseth](#); [Richard Sandnes](#)
Emne: Forenklet etterlevelseskontroll for økonomiseksjonen 2022
Dato: 9. august 2023 08:51:16
Vedlegg: [image001.png](#)

Hei

Jeg viser til telefonsamtale om saken der jeg ble henvist til revisor Wenche Holt. Jeg hadde samtale med henne også om saken.

Saken dreier seg om at kommunen mangler beskrivelse av hvilke vurderinger vi har gjort for å sikre at internkontroller er tilpasset kommunens størrelse, egenart og risikoforhold. Hovedårsaken til at kommunen har fått anmerkning på dette punkt, er at det er krysset av for nei, som betyr at denne egenvurderingen ikke er gjort. Lovteksten krever en slik egenvurdering.

Jeg vil sørge for at vi tar en gjennomgang og gir en beskrivelse av vår vurdering som sikrer at internkontrollen er tilpasset kommunes størrelse, egenart og risikoforhold. Vi kan deretter avkrysse i skjemaet for ja. Økonomisjefen avvikler ferie og vi vil komme tilbake med vår skriftlige vurdering før møtet i Kontrollutvalget 28. august 2023.

Dette til foreløpig orientering.

Med vennlig hilsen

Ole Bjørn Moen

Kommunedirektør
Stab og støtte
Oppdal kommune

M. 91320288

[E-post](#)

[Hjemmeside](#)

[Facebook](#)

Nå kan privatpersoner og virksomheter sende sikker digital post til Oppdal kommune.

Se hvordan her: <https://www.oppdal.kommune.no/om-oss>

Årsoppgjørsbrev for kommunekassen og konsolidert regnskap 2022

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

28.08.2023

Saknr

26/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/21 - 15

Forslag til vedtak

Årsoppgjørsbrev for Oppdal kommune for 2022 tas til orientering.

Vedlegg

Årsoppgjørsbrev kommunekassen og konsolidert 2022

Svar på årsoppgjørsbrev

Saksopplysninger

Årsoppgjørsbrev for 2022 legges frem til orientering for kontrollutvalget slik at utvalget blir kjent med tilbakemeldingen som ble gitt til kommunen etter utført revisjon. Revisor har kommentert kommunens rutiner på enkelte områder, men dette er forhold som ikke er av vesentlig betydning.

Vedlagt følger også kommunens tilbakemelding som er gitt til Revisjon Midt-Norge SA.

Revisor vil delta på kontrollutvalgets for å orientere om forholdene, og kommunedirektøren er bedt om å delta for å svare på eventuelle spørsmål.

Br2023-0428 Årsoppgjørsbrev

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- WENCHE HOLT, signert 28.04.2023 med ID-Porten: BankID

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autenticiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

Kommunedirektøren

Kontaktperson:
Wenche Holt

Dato og referanse:
28. april 2023

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Besøksadresse:
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt-norge.no
T +47 907 30 300

VEDR REGNSKAP 2022

Innledning

Vi viser til revisjonsberetning for Oppdal kommunes kommunekasse og konsolidert regnskap for 2022 som er en revisjonsberetning uten kommentarer.

Vi har i dette brevet tatt inn en del mindre vesentlige forhold som vi mener dere bør se på.

Pensjon

Gjennom vår kontroll på lønnsområdet kan det se ut som det ikke er beregnet og betalt arbeidsgiveravgift på tilskudd til sikringsordning. Fint om dere kan ta en kontroll for å se at dette blir tatt med i beregningene fremover.

Investeringer

Våre kontroller av investeringsregnskapet viser at det er bokført utgifter til blant annet lisenser og mindre kjøkkenutstyr som vi mener ikke hører hjemme i investeringsregnskapet. Her må det i 2023 foretas en korrigering av tidligere års feil.

Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS) sendte notatet «Digitale løsninger og avgrensning mellom drift og investering» på høring med frist 20. november 2022. Vi vil på generelt grunnlag opplyse om at dette kan medføre at noen av kommunes investeringer skulle vært ført i drift. Vi ber om at kommunen tar en gjennomgang av endelig notat og vurderer klassifisering av pågående prosjekt og nedskrivninger av tidligere prosjekter i henhold til kravene i notatet når dette blir endelig godkjent.

Anleggsmidler

Ved salg av anleggsmidler skal bokført verdi av anleggsmiddelet tas ut av balansen. I den forbindelse ser det ut som kommunen har foretatt en oppskrivning av anleggsmiddelet slik at verdien blir lik salgssummen før den er tatt ut. Vi gjør oppmerksom på at denne føringen ikke skal gjøres. Det er kun bokført verdi som skal tas ut med motpost kapitalkontoen. Bokføring av salgsverdi føres uavhengig av dette.

Avslutning

Vi ber om skriftlig svar på dette notatet innen 19. mai 2023

Med vennlig hilsen

Wenche Holt
Oppdragsansvarlig revisor

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi: KU Oppdal

Oppdal kommune

Stab og støtte

Deres ref:
Vår ref: 2022/2706 - 27
Dato: 15.05.2023
Org.nr.: 964 983 003

REVISJON MIDT-NORGE SA

Brugata 2
7715 STEINKJER

Tilbakemelding på årsoppgjørsbrev 2022

Pensjon

Rutinene endres slik at det vil bli beregnet arbeidsgiveravgift av tilskudd til sikringsordningen.

Investeringer

Lisenser og mindre kjøkkenutstyr ført i investeringsregnskapet i 2022 vil bli korrigert ned i anleggsmodulen og balansen i 2023.

På grunnlag av notatet fra GKRS om Digitale løsninger og avgrensninger mellom drift og investering vil det bli tatt en gjennomgang med IKT i den hensikt å imøtekomme føringene i notatet.

Anleggsmidler

Vi vil endre rutinene for oppskrivning av tomter.

Med hilsen

Elin Johanne Dolmseth
økonomisjef

Dokumentet er elektronisk og sendes derfor uten signatur.

Du kan svare direkte fra din digitale postkasse.

Årsoppgjørsbrev Oppdal kulturhus KF for regnskapet for 2022

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

28.08.2023

Saknr

27/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/21 - 16

Forslag til vedtak

Årsoppgjørsbrevet for 2022 for Oppdal kulturhus KF tas til orientering.

Vedlegg

Årsoppgjørsbrev 2022 Oppdal Kulturhus KF

Tilbakemelding på årsoppgjørsbrev for Oppdal kulturhus KF

Saksopplysninger

Årsoppgjørsbrev for 2022 legges frem til orientering for kontrollutvalget slik at utvalget blir kjent med tilbakemeldingen som ble gitt til det kommunale foretaket etter utført revisjon. Revisor har kommentert foretakets rutiner på enkelte områder, men dette er forhold som ikke er av vesentlig betydning. Vedlagt følger også daglig leder sin tilbakemelding som er gitt til Revisjon Midt-Norge SA.

Revisor vil delta på kontrollutvalgets for å orientere om forholdene, og daglig leder av Kulturhuset er bedt om å delta for å svare på eventuelle spørsmål.

Br2023-0428 Årsoppgjørsbrev

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- WENCHE HOLT, signert 28.04.2023 med ID-Porten: BankID

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autentisiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

Daglig leder

Kontaktperson:
Wenche Holt

Dato og referanse:
28. april 2023

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

Besøksadresse:
Brugata 2
7715 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658

M post@revisjonmidt-norge.no
T +47 907 30 300

VEDR REGNSKAP 2022

Innledning

Vi viser til revisjonsberetning for Oppdal Kulturhus KF for 2022 som er en revisjonsberetning uten kommentarer.

Vi har i dette brevet tatt inn en del mindre vesentlige forhold som vi mener dere bør se på.

Budsjett

Oppdal Kulturhus er en del av kommunen som juridisk objekt noe som betyr at kommuneloven med forskrift også gjelder for foretaket.

I kommunelovens § 9-15 er det opplyst at kommunestyret skal vedta rammen for foretaket. I tillegg er det slik at styret skal legge frem rapporter for kommunestyret gjennom året som viser utvikling i inntekter og utgifter, sammenholdt med vedtatt ramme for foretaket. Det er derfor viktig at foretaket foretar budsjetteringen og vedtak om budsjett i styret før kommunen skal behandle budsjettet for kommunen. Dette skal gjøres innen utgangen av året før budsjettåret. Det er også naturlig at rapporteringen i kommunestyret knyttet til utvikling av inntekter og utgifter gjøres samtidig med tertialrapporteringen til kommunen. Endringer i driften til foretaket vil kunne påvirke kommunens drift.

Vår gjennomgang viser også at budsjettet for foretaket ikke er satt opp i henhold til kravene i forskriften. Det er de samme bevilgningsoversiktene som skal benyttes for budsjettet til foretaket som for kommune. Om foretaket ønsker mer detaljerte budsjett, kan dette selvfølgelig utarbeides i tillegg. Vi kan heller ikke se at hele budsjettet er vedtatt innen utgangen av året før budsjettåret. Budsjettet som skal inneholde bevilgningsoversikter drift samt bevilgningsoversikt investering, skal vedtas av styret for så å legges frem for kommunestyret. Vi ber om at daglig leder påser at budsjettet blir utarbeidet og vedtatt iht. kravene i kommuneloven.

Tilskudd

Vi gjør oppmerksom på at tilskuddet som mottas fra kommunen er frie midler. Dette tilskuddet skal derfor ikke fordeles ut på ansvarene, men føres på et fellesansvar. Tilskuddet skal derfor heller ikke tas med i bevilgningsoversikt drift etter § 5-4, 2.ledd, men tas med i bevilgningsoversikten etter § 5-4, 1.ledd.

Avslutning

Vi ber om skriftlig svar på dette notatet innen 19. mai 2023

Med vennlig hilsen

Wenche Holt
Oppdragsansvarlig revisor

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi: KU Oppdal

Oppdal, 14. august 2023

Revisjon Midt-Norge
Brugata 2
7715 Steinkjer

Att; Wenche Holt,
Br2023-0428 Årsoppgjørsbrev

Vedr regnskap og budsjett

Viser til kommentarer gitt i brev datert 28. april, purring pr e-post i dag, 14. august, samt samtale pr telefon i dag.

Vi tar kommentarene og forslagene til etterretning. Vi vil ta kontakt med økonomiavdelingen i Oppdal kommune for å få bistand til å følge opp de ulike punktene.

Med vennlig hilsen,

Inge Lauritzen
Daglig leder

Oppdal kulturhus
Inge.lauritzen@oppdal.kommune.no
418 INGEL

Ny behandling av klage på kontrollutvalget vedtak i sak om henvendelse til kontrollutvalget om mulige mangler i saksutredningen i kommunestyrets vedtak av sak PS 23/2023

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Oppdal kommune	28.08.2023	28/23
Saksbehandler	Ragnhild Aashaug	
Arkivkode	FE-033	
Arkivsaknr	23/18 - 12	

Forslag til vedtak

Vilkårene for å behandle klagen av den 22.06.2023 foreligger ikke. Da klagen ikke fører frem oversendes saken til klageinstansen for endelig behandling.

Kontrollutvalget innstiller følgende til kommunestyret:

Vilkårene for å behandle klagen av den 22.06.2023 foreligger ikke. Klagen tas ikke til følge.

Vedlegg

Klage kontrollutvalgets vedtak i sak 16/23 av den 22. juni

Saksbakgrunn

Kontrollutvalget behandlet i sak 11/23 en henvendelse fra Advokatfirmaet Nidaros på vegne av flere av kommunens innbyggere. Henvendelsen var en klage på kommunestyrets vedtak av den 16.03.23 i sak PS 23/2023 «Planprogram – områdereguleringsplan skiløyper i Gjevillvassdalen – Oppdal kommune». Innbyggerne hevdet i klagen at saken som ble fremmet for kommunestyret ikke var tilstrekkelig utredet.

Saksopplysninger

Saken gjelder en klage på kontrollutvalgets vedtak, se sak 11/23. Kontrollutvalget fatter ikke enkeltvedtak. For definisjon av enkeltvedtak, se forvaltningsloven § 2 bokstav b. Det er ikke klagerett på kontrollutvalgets vedtak. Videre har ingen partsinteresser eller rettslig klageinteresse på vedtak som ikke er enkeltvedtak, se forvaltningsloven § 28. Om noen likevel velger å klage på vedtaket, vil forvaltningsloven § 2 tredje avsnitt komme til anvendelse. Denne bestemmelsen er i utgangspunktet en sikkerhetsventil for innbyggere til å få prøvd saken på nytt. Med nåværende lovgivning legger denne bestemmelsen føringer for saks- og klagebehandling. Bestemmelsen gir utilsiktete konsekvenser for vedtak fattet av kontrollutvalget. I juridisk teori og lovkommentarer til denne bestemmelsen er følgende handlinger eller behandlinger ansett som avvisning når henvendelsen:

- Blir returnert til den som har henvendt seg til organet
- Ikke settes opp på sakskartet.
- Settes på sakskartet, men organet vedtar å ikke behandle henvendelsen.
- Blir realitetsbehandlet, men som etter henvendelsens innhold likevel innebærer at henvendelsen ikke tas til følge.
- Ikke blir behandlet som følge av at vilkårene oppstilt i lov eller forskrift for å behandle saken ikke foreligger.
- Blir oversendt til et annet organ eller annen offentlig myndighet.

Saken ble av kontrollutvalget realitetsbehandlet, se kontrollutvalgets behandling ført i protokollen for sak 11/23. Realitetsbehandlingen og vedtaket i sak 11/23 er likevel etter henvendelsens innhold ikke tatt til følge og må etter juridisk teori anses som en avvisning, se vedtaket i sak 11/23. Det ble fremsatt klage på dette vedtaket. Klagen ble behandlet i sak

16/23. Klagen ble ikke tatt til følge, med begrunnelsen at saken ikke ble avvist, men realitetsbehandlet. På grunn av uklarheter ved lovforståelsen og tolkning av denne ble likevel ikke det opprinnelige vedtaket i sak 11/23 ansett som et avvisningsvedtak. Vedtaket i sak 16/23 er uansett å betrakte som et rent avvisningsvedtak. Det ble derfor på nytt fremsatt klage på vedtaket i sak 16/23 den 22.06. 2023. Kontrollutvalget skal i denne saken ta endelig stilling til klagen av den 22.06.2023 på vedtaket i sak 16/23.

Sekretariatet har opplyst innsender av henvendelsen om at klage på kommunestyrets vedtak kan fremmes for statsforvalteren eller sivilombudet.

Vurdering og konklusjon

Vilkårene for å behandle klagen foreligger ikke. Kontrollutvalgets vedtak er ikke et enkeltvedtak, og det foreligger ingen partsinteresser eller rettslig klageinteresse knyttet til kontrollutvalgets opprinnelige vedtak. Kontrollutvalget har uavhengig av dette hverken mandat eller hjemmel til å fatte enkeltvedtak som kan påklages, med unntak av vedtak som gjelder lukking av møte, unnta opplysninger i dokument fra innsyn eller avgjørelses knyttet til habilitet.

Da klagen ikke fører frem bør klagen og sakens dokumenter oversendes saken til klageinstansen for endelig behandling innenfor de rammer forvaltningsloven kap. IV setter, se særskilt forvaltningsloven § 34. Klageinstansen er i denne saken kommunestyret. Kommunestyret er ikke bundet av kontrollutvalgets behandling, og står fritt til å prøve alle sider ved saken.

Sekretariatets vurdering er at vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger. Kommunestyret anbefales derfor å ikke ta klagen til følge.

Advokatfirmaet Nidaros DA

MNA

Kontrollutvalget i Oppdal

Pr.mail post@konsek.no

Deres ref.

Vår ref.

Dato 22.06.2023

«PLANPROGRAM - OMRÅDEREGULERINGSPLAN SKILØYPER I GJEVILVASSDALEN - OPPDAL KOMMUNE

KOMMUNESTYRETS VEDTAK AV 16.03.2023 - sak: PS23/2023

KLAGE OVER KONTROLLUTVALGETS VEDTAK SAK 11/23

**OG KLAGE OVER KONTROLLUTVALGETS
KLAGEBEHANDLING AV KLAGEN – SAK 16/23**

Undertegnede bistår følgende grunneiere/rettighetshavere og interessenter i Gjevilvassdalen:

- Arnstein Dørum
- Audun Vognild
- Per Henrik Vognild
- Geir Jakobsen
- Haldor Toftaker
- Ingebrigt Skarsem
- Bent Inge Hoel
- Kari Toftaker
- Merete Tollin
- Toril Fløystad Dørum
- Snorre Haugland
- Peder Haugset
- Elin Hammern Vognild
- Ola K Gorseth
- Olav Kvam

Det vises til kontrollutvalgets vedtak i sak 16/23, hvor kontrollutvalget fattet følgende vedtak:

*Det vises til at henvendelsen i sak 11/23 ble realitetsbehandlet og ikke avvist.
Kontrollutvalget kan ikke se at vedtaket i sak 11/23 fyller kravene til enkeltvedtak i
forvaltningslovens § 2, og vedtaket kan derfor ikke påklages.*

Dette er et nytt avvisningsvedtak og en påklager herved kontrollutvalgets avvisningsvedtak.

ADVOKATER:

Ivar Chr. Andersskog (H)
Bjørn Morten Brauti
Hasse Benberg (MBA)
Sigve Seime Stokka
Torgeir Haslestad
Robin Brauti
Snorre Kristiansen

Andreas B Thorgaard

Steffen Solberg flm.
Miriam Crane flm.

(H) – møterett for høyesterett

Admitted to the Supreme Court

I SAMARBEID MED:

Tyskland:
ANWALTSKANZLEI BUNZEL
Vaihinger Markt 4
70563 Stuttgart (Vaihingen)

Spania:

ADDICO ABOGADOS
Plza. San Antonio n° 28, 1°
07002 Palma de Mallorca

I brev av 06.06.2023 gir Konsek klart uttrykk for at dette er et avvisningsvedtak og avvisningsvedtak gir rett til klagebehandling, jfr Forvaltningslovens § 2.

Forvaltningsloven § 2, 3 ledd lyder:

Som enkeltvedtak reknes også avgjørelser som gjelder avvisning av en sak.....

Avvisningsvedtak gir parten rett til å fremme klage, jfr Forvaltningslovens § 28, som lyder:

§ 28.(vedtak som kan påklages, klageinstans).

Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (underinstansen).

For enkeltvedtak som er truffet av forvaltningsorgan opprettet i medhold av lov om kommuner og fylkeskommuner, er klageinstansen kommunestyret eller fylkestinget, eller etter disses bestemmelse, formannskapet eller fylkesutvalget eller en eller flere særskilte klagenemnder oppnevnt av kommunestyret eller fylkestinget

I sak 11/23, ble det fattet følgende vedtak:

Kontrollutvalget finner ikke grunnlag for å sende saken videre til kommunestyrets for behandling.

Kontrollutvalgets vedtak – etter sin ordlyd - er et avvisningsvedtak, og således et enkeltvedtak som kan påklages.

Hvorvidt kontrollutvalget mottok en redegjørelse fra kommunedirektøren er slik sett uten betydning. Det er heller ikke av betydning at medlemmer anfører at saken ble realitetsbehandlet, så lenge kontrollutvalget fatter et avvisningsvedtak.

Det er selve vedtak som er sentralt, ikke hva som ble sagt og gjort i kontrollutvalget, når dette ikke fremkom i selve vedtaket. Den begrunnelse som ble gitt for avvisningsvedtaket, går ikke på realitetsbehandling av klagen, men går på helt andre forhold, som at mindretallet i kommunestyret ikke krevde lovlighetskontroll av Statsforvalteren. Dette har intet med borgernes rettigheter til å bringe spørsmålet inn for kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets begrunnelse for å avvise borgernes rettigheter bygger således på utenforliggende hensyn.

Kontrollutvalget er pliktig til å følge norsk lov og forholde seg til de regler og bestemmelser som ligger i lovverket.

Man kan heller ikke rette en feil med å begå en ny saksbehandlingsfeil.

Borgere i kommunen har en lovbestemt rett til å kunne fremme en sak for kontrollutvalget. Dette er en særdeles viktig demokratisk rett.

Det ble anført at Kommunedirektørens saksfremstilling var mangelfull i henhold til Kommunelovens § 13-1, 3 ledd, ved at Kommunedirektøren har utelatt sentrale og relevante rettsavgjørelser som foreligger, og som kunne ha hatt betydning for vurderingen og avgjørelsen av planprogrammet. Det vises her bl.a til anførslene i brev av 10.04.2023.

Kontrollutvalgets oppgave er å føre kontroll over saksbehandlingen i kommunen, og kontrollutvalget skal være fristilt fra kommunestyret. Dette skjer bl.a ved at det er et uavhengig sekretariat som forbereder sakene til kontrollutvalget.

Saksbehandlingen i Konsek konkluderte med:

Sekretariatet mener det er flere forhold som taler for en behandling av saken enn mot, og anbefaler at kontrollutvalget behandler saken.

Kontrollutvalget skal følge opp sekretariatets vurderinger m.h.t om kommunedirektørens saksutredning er fyllestgjørende eller mangelfull. Kontrollutvalget skal være selvstendig og ikke en forlenget arm av kommunestyret.

I saksutredningen fra sekretariatet i Konsek ble det bl.a påpekt følgende problemstillinger:

- *Spørsmål om det er gjort en grundig nok saksbehandling, og om kommunestyret hadde tilstrekkelig informasjon når de gjorde sitt vedtak.*
- *Det kan være risiko knyttet til om vedtaket er fattet på sviktende grunnlag.*

Dette er ikke vurdert av kontrollutvalget, da disse problemstillinger ikke er belyst i avvisningsvedtaket.

Når kontrollutvalget ikke tar saken opp til behandling (noe som tilsier en realitetsbehandling i kommunestyret), skal selve klagen gå til kommunestyret. En viser her til Forvaltningslovens § 28, 2 ledd 1.setn

Dette er en rettighet innbyggerne har, og det er derfor merkelig at kontrollutvalget ikke følger opp en slik demokratisk rettighet, men avviser innbyggernes muligheter ved å argumenter for at mindretallet i kommunestyret ikke benyttet seg av sine rettigheter, og samtidig at kontrollutvalget nekter å følge forvaltningslovens regler.

En forventer nå at saken sendes kommunestyret til behandling.

Med vennlig hilsen

ADVOKATFIRMAET NIDAROS DA

Ivar Chr. Andersskog
Advokat/Partner

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

28.08.2023

Saknr

29/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/289 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Bernt svarer – Innbyggere kan ikke kreve at kontrollutvalget behandler en sak

ROS-Trøndelag 2023 - Hovedrapport

Kontrollutvalget er verken klageinstans eller domstol

Lite kjennskap om barnekoordinatorer – Kommunene må skjerpe seg

Veileder om konstituerende møte

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem i møtet:

1. Bernt svarer - Innbyggere kan ikke kreve at kontrollutvalget behandler en sak.
En artikkel fra Kommunal Rapport av den 3.juli 2022 om henvendelse til kontrollutvalget og klage på kontrollutvalget vedtak.
2. ROS-analyse fra Statsforvalteren i Trøndelag av den 31.mars 2023.
En risiko og sårbarhets-analyse med oversikt over mulige hendelser i Trøndelag.
3. Kontrollutvalget er hverken klageinstans eller domstol.
En artikkel om forhold kontrollutvalget kan ta opp fra Kommunal Rapport den 24. juni 2023.
4. Lite kjennskap om barnekoordinatorer
En artikkel fra Kommunal Rapport av den 6.juli 2023 som omtaler en rapport fra PwC om kommunenes lovfestede plikt til å tilby familiekoordinatorer fra 1. august 2022.
5. "Rettleiar om konstituerande møte i kommunestyre og fylkesting og val til folkevalde organ. Ein rettleiar til kommunelova 2018"
Kommunal- og distriktsdepartementet har utarbeidet en rettleider for valgene som skal gjøre i forbindelse med ny valgperiode.

BERNT SVARER

- Jan Fridthjof Bernt er professor emeritus ved Universitetet i Bergen.
- Han har utgitt en rekke bøker innen blant annet forvaltningsrett og kommunalrett.
- Han ledet det offentlige utvalget som ledet fram til en kraftig fornying av kommuneloven i 1992.
- Bernt har også stor kunnskap om blant annet offentlighetsloven og forvaltningsloven.
- Spalten publiseres ukentlig på Kommunal-Rapport.no. Spørsmål kan sendes til redaksjon@kommunal-rapport.no.

Foto: Magnus

Knutsen Bjørke

PUBLISERT 03.07.2023 10:59

Bernt svarer: – Innbyggere kan ikke kreve at kontrollutvalget behandler en sak

Hva gjør kontrollutvalget når innbyggere henvender seg og ber utvalget undersøke en sak?

SPØRSMÅL: Fra tid til annen behandler kontrollutvalgene henvendelser fra innbyggere og andre. Slike henvendelser kan noen ganger føre til at kontrollutvalget ønsker å be om en orientering fra kommunedirektøren. Andre ganger velger kontrollutvalget ikke å gå videre med henvendelsen (for eksempel pga. ressurser eller at det åpenbart ikke er en sak for kontrollutvalget), og tar den til orientering.

- **Les også:** [Bernt svarer: Kontrollutvalget kan kreve at kommunedirektøren møter](#)

En sjelden gang kommer det en klage fra vedkommende innbygger som sendte inn den opprinnelige henvendelsen, om at han eller hun ikke er fornøyd med vedtaket i kontrollutvalget og vil klage. Som kjent fatter ikke kontrollutvalget enkeltvedtak. Vår oppfatning er at kontrollutvalgets vedtak ikke er gjenstand for klage etter forvaltningsloven § 28. Forvaltningsloven § 2 tredje ledd sier imidlertid at avgjørelser som gjelder avvisning av en sak også skal regnes som enkeltvedtak. I lovkommentarene til denne paragrafen står det følgende: «Avvisning etter § 2 tredje ledd vil si at vedkommende forvaltningsorgan beslutter ikke å treffe realitetsavgjørelse i en sak som formelt er innbrakt for organet, eller avviser en klage fremsatt etter § 28, f.eks. fordi den er for sent fremsatt eller at klager ikke har klagerett». Videre står det også følgende: «Det vil også være avvisning om et forvaltningsorgan returnerer søknad eller annen henvendelse under henvisning til at det ikke er rett organ, eller at dette ikke er et spørsmål som forvaltningen skal ta stilling til».

Slik vi ser det er jussen her ikke i tråd med kontrollutvalgets mandat og myndighet.

1. Hvis en henvendelse ikke settes opp som en sak på sakskartet (f.eks. fordi kontrollutvalget ikke er rett organ) vil det være å betrakte som et avvisningsvedtak?
2. Hvordan skal kontrollutvalget forholde seg dersom en innbygger klager på at kontrollutvalget ikke går videre med en henvendelse?
3. Vil en avvisning av en slik klage være et enkeltvedtak som kan påklages?

SVAR: Kontrollutvalget er et folkevalgt organ med helt spesielle funksjoner. Det skal etter [kommunelovens § 23-1](#) første avsnitt bare føre kontroll på vegne av kommunestyret eller fylkestinget, som etter [§ 22-1](#) første avsnitt er det organ som «har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens og fylkeskommunens virksomhet». Utvalget treffer ikke selv noen realitetsvedtak i de sakene det behandler, men skal ifølge [§ 23-5](#) bare «rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget».

- **Les også:** [Bernt svarer: – Kravet om uavhengighet er ikke knyttet til forhold mellom enkeltpersoner](#)

Tema for kontrollutvalgets kontroll er opplistet i [kommunelovens § 23-2](#) første avsnitt. Det er tale om generelt rettet systemkontroll med utførelsen av lovfestede krav til revisjon, økonomiforvaltning, forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll, og oppfølging av vedtak som kommunestyret eller fylkestinget treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter.

I dette arbeidet kan kontrollutvalget etter bestemmelsens tredje avsnitt kreve at kommunen eller fylkeskommunen «legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver», og det «kan også foreta de undersøkelsene som det mener er nødvendige».

I loven er det enkelte bestemmelser om kontroller utvalget skal foreta. Ellers er det, på samme måte som for andre folkevalgte organer, lederen for utvalget som setter opp sakslisten til det enkelte møte, så lenge ikke utvalget selv vedtar at det vil ta en sak opp til behandling, eller en tredel av medlemmene krever at en sak settes på saklisten i et kommende møte, se [kommunelovens § 11-3](#) første og siste avsnitt.

Private borgere har ingen partsrettigheter i saker som behandles av kontrollutvalget eller rett til å kreve at utvalget tar en sak opp til behandling. Hvis utvalget får en henvendelse med anmodning om at det tar opp en sak, avgjør lederen om denne er av en slik karakter og prinsipiell viktighet at utvalget bør se på den.

- **Les også:** [Bernt svarer: Hvem skal varsle kontrollutvalget?](#)

Dette er formløse beslutninger, og ikke «avgjørelser som gjelder avvisning av en sak» slik at de etter [forvaltningsloven § 2](#) tredje avsnitt er enkeltvedtak som kan påklages etter denne [lovens § 28](#). Kontrollutvalget skal i stedet etter [forvaltningslovens § 11](#) fjerde avsnitt i stedet gi borgeren veiledning om hvor hen skal henvende seg: «Dersom noen henvender seg til urette myndighet, skal det forvaltningsorgan som mottar henvendelsen, om mulig vise vedkommende til rett organ».

Men om borgeren ikke slår seg til ro med dette, kan hen påklage denne henvisningen. Klagen går da til kommunestyret, formannskapet eller et klageutvalg i kommunen, men saksbehandlingen der kan være helt summarisk. Det konstateres at klageutvalgets avgjørelse var korrekt, og at borgeren bare kan klage til det organ som har ansvaret for vedkommende sak, eventuelt til kommunestyret, og bare hvis det er tale om klage over et enkeltvedtak der hen er part i eller har rettslig klageinteresse i avgjørelsen, se [forvaltningslovens § 28 innledningen](#): «Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken».

Kontrollutvalget har med andre ord ingen plikt til å starte noen form for saksbehandling av en slik henvendelse, og beslutningen om ikke å gjøre dette kan ikke påklages.

Kommunal Rapport

Ansvarlig redaktør og administrerende direktør:
Britt Sofie Hestvik.

Nyhetsredaktør: **Bente Rognan Gravklev**
Politisk redaktør: **Agnar Kaarbø**
Utviklingsredaktør: **Espen Andersen**
Debattredaktør: **Ragnhild Sved**
Markedsdirektør: **Fred Scharffenberg**

Kommunal-Rapport.no er redigert på uavhengig grunnlag og etter de normer og regler som er nedfelt i Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.

Kontaktinformasjon:
Boks 1940 Vika, 0125 Oslo
Tlf: [24 13 64 50](tel:24136450)

E-post: redaksjon@kommunal-rapport.no
abonnement@kommunal-rapport.no

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

ROS TRØNDELAG 2023

Risiko- og sårbarhetsanalyse for Trøndelag – Hovedrapport

Rapporten er et resultat av dugnadsinnsats i hele Trøndelagsfylket over flere år, helt tilbake til 2003. Bidragsytere har blant andre bestått i representanter fra Statsforvalteren i Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune og representanter fra Fylkesberedskapsrådet. I tillegg har kommuner og regionale etater gitt ulike innspill og deltatt i workshops. Hovedhensikten med dokumentet er å gi et overordnet risikobilde over Trøndelag som kan danne grunnlag for lokale og etatsspesifikke risikovurderinger som kan bidra til å skape trygge og gode lokalsamfunn.

Fylkes-ROS-analysen har opprettholdt et forsterket fokus rettet mot mer langvarige hendelser som utfordrer kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner over flere dager eller uker. I tillegg er det i 2023-utgaven også gjennomført risikovurdering av hendelser i hele krisespekteret, fra fred til krise og væpnet konflikt/krig. I fylkes-ROS-analysen i 2023 er det utarbeidet en egen delrapport som er gradert BEGRENSET iht. sikkerhetsloven, og det er også ett av vedleggene til den ugraderte hovedrapporten (vedlegget om tilsiktede handlinger) som er unntatt offentlighet iht. offentlighetslovens § 24

Les rapporten [her](#)

Kontrollutvalget er verken klageinstans eller domstol

Kommunal Rapport 24.07.2023, Jan Fridthjof Bernt, professor emeritus ved Universitetet i Bergen.

Det går rykter om korrupsjon i kommunen. Er det noe kontrollutvalget bør undersøke?

SPØRSMÅL: I kommuneloven og forskriften er det angitt hvilke oppgaver kontrollutvalget har. Det jeg lurer på er om kontrollutvalget kan ta opp saker utover dette som for eksempel saker som kan ende med en personalsak. Eksempelvis når det går rykter om korrupsjonslignende atferd fra en av kommunens ansatte. Kommunen som arbeidsgiver har vel interesse av at fakta avdekkes? Hvis det ikke er noen andre ansatte som står fram som varsler, kan da kontrollutvalget ta opp spørsmålet med administrasjonen?

SVAR: Kommuneloven og forskriften gir regler om de plikter kontrollutvalget har, altså her hva som skal kontrolleres. Utvalget har ansvar for å føre en løpende kontroll med både økonomiforvaltningen og gjennomføringen av revisjon og forvaltningsrevisjon, se [§ 23–2 første avsnitt](#).

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak. Det er ikke kontrollutvalgets oppgave selv å foreta slik revisjon, utvalget skal bare kontrollere at dette gjennomføres på en forsvarlig måte. Det er med andre ord ikke utvalgets oppgave å gå inn i enkeltsaker og treffe vedtak om konkrete saksforhold.

Men slik kontroll må gjennomføres på grunnlag av kunnskap om hva som skjer konkret i forvaltningen. I [§ 23–2 tredje avsnitt](#) er utvalget derfor gitt myndighet til å kreve at kommunen eller fylkeskommunen legger fram enhver opplysning, redegjørelse eller dokument som utvalget finner nødvendig for å utføre sine oppgaver, og til å foreta undersøkelser som det mener er nødvendig. Utvalget kan altså gå inn i enkeltsaker undersøke disse, og vurdere om de er behandlet på en forsvarlig måte, eller om det her er forhold som burde vært fanget opp av kommunens egenkontroll.

Utvalgets oppgave er her ikke å ta stilling til eller treffe vedtak om det aktuelle forholdet. Det kan innkalle folkevalgte eller tilsatte i administrasjonen til å gjøre rede for enkeltsaker, men utover det har det ingen overprøvings- eller instruksjonsmyndighet overfor noen i kommunen. Hvis undersøkelsen som foretas avdekker alvorlige feil eller mangler ved vedtak som er truffet, eller ved forvaltningens saksbehandling eller internkontroll, skal utvalget rapportere dette til kommunestyret, se [§ 23-5](#), men det er opp til kommunestyret å følge opp saken hvis det finner grunn til det.

Kontrollutvalget avgjør selv om og hvordan det vil sette i gang slik undersøkelse av konkrete saksforhold. Det er verken klageinstans eller domstol. Det er utvalgets leder som fastsetter saklisten til utvalgets møter så langt det ikke er tale om lovpålagte kontrollrutiner eller saker som en tredel eller flere av utvalgets medlemmer ønsker satt opp til behandling, se [§ 11–3](#). Utvalget avgjør selv hvorvidt og eventuelt i hvilket omfang det vil sette i gang undersøkelser av konkrete forhold.

I en situasjon der det som her er fremsatt påstand om korrupsjon, vil utvalgsleder og eventuelt utvalget måtte vurdere om dette blir betryggende behandlet av kommunens administrasjon, eller om det finner grunn til selv å foreta en undersøkelse av hvordan saken har blitt behandlet. Og om utvalget foretar undersøkelser av saksforholdet, er det fortsatt kommunestyret som har siste ord i saken.

Lite kjennskap om barnekoordinatorer – Kommunene må skjerpe seg

Kommunal Rapport 06.07.2023

Alle kommuner er pålagt å ha en barnekoordinator, men få vet om tjenesten. Det viser en undersøkelse gjort av PwC for Handikappede Barns Foreldreforening (HBF).

Kommunene fikk lovfestet plikt til å tilby familiekoordinatorer fra 1. august i fjor. – Det går for tregt i altfor mange kommuner og disse må skjerpe seg. Dette er en viktig oppgave som må tas på alvor, sier leder Annette Jensen i Handikappede Barns Foreldreforening (HBF).

Dårlig info

Ifølge [undersøkelsen](#) oppgir fire av fem kommuner at de ikke har gode prosedyrer for informasjonsformidling av barnekoordinatorers eksistens, mens 34 prosent av brukerne svarer at de ikke vet om det finnes en barnekoordinator i kommunen.

«Det medfører en risiko for at brukerne ikke får sitt behov vurdert, og at de implisitt mister en tjeneste de har krav på. Terskelen for å komme i kontakt med koordinerende enhet og få vurdert sitt behov bør være lav», står det i rapporten.

PwC kommer med følgende anbefaling:

«Ledelsen bør sikre at kommunen har prosedyrer for å formidle informasjon om barnekoordinatorordningen til familier og barn i målgruppen».

Flere funn

Ifølge [Riksrevisjonen](#) finnes det ingen oversikt over hvor mange barn og unge som har funksjonsnedsettelse. Det anslås at det er mellom 40.000 og 120.000 barn og unge i Norge med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne.

På tross av at det snart har gått et år siden tjenesten ble en lovfestet rettighet, mener HBF at undersøkelsen viser at barnekoordinatorene i liten grad har funnet sin plass i kommunene.

De peker på flere funn i undersøkelsen:

- 22 prosent av foreldrene opplever at de ulike tjenestene familien har behov for samarbeider godt.
- 53 prosent av barnekoordinatorene opplever at det er lett å samarbeide på tvers av de ulike tjenestene kommunen tilbyr.
- 62 prosent av barnekoordinatorene svarer at de opplever at det er vanskelig å leve opp til forventningene til rollen.

Av de kommunene som har innført barnekoordinator-tjenesten, mangler mange nødvendig myndighet og mandat til å jobbe som koordinator, ifølge undersøkelsen.

Jensen mener dette avslører at kommunene i liten grad har en plan for hvordan de skal innføre barnekoordinator.

– Dette er alvorlig og her må kommunene rydde opp, sier Jensen.

Barnekoordinator

- Barnekoordinator er en rettighet for familier med barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne som trenger ulike velferdstjenester.
- Barnekoordinator skal blant annet koordinere velferdstjenestene til familien og barnet og passe på at kommunen ivaretar ansvaret sitt for oppfølging og tilrettelegging.

Egen veileder

Jensen mener at undersøkelsen viser at det er behov for å gjøre en solid jobb for å få barnekoordinator-tjenesten på plass over hele landet.

– Det er bare noen få kommuner som fungerer etter Stortingets intensjon. Og undersøkelsen antyder at situasjonen ikke har endret seg mye siden Likeverdsreformen ble vedtatt i Stortinget i juni 2021, sier hun.

I fjor sendte Helsedirektoratet ut en [veileder](#) for tjenesten. Jensen tror ikke denne har ligget høyt i papirbunken til kommunene.

Hun stiller også spørsmålstegn til hva kommunene har gjort med de rundt 300 millioner kronene som er bevilget til formålet i 2022 og 2023.

– Man kan jo spørre hva kommunene har brukt disse pengene til, sier Jensen.

Bakerst i køen

Jensen viser til [tidligere rapporter](#) som viser at familier med barn med funksjonsnedsettelse bruker mye tid på å koordinere de ulike tjenestene.

– Våre familier er vant med å stå langt bak i køen når vi ber om hjelp, men nå føler vi oss tråkket på. Vi møter nesten daglig foreldre som står i fortvilede situasjoner, med kommuner som ikke evner å tilby de lovpålagte tjenestene. Dette er alvorlig og får mange konsekvenser, sier Jensen.

PwC skisserer opp flere aktuelle løsninger i sin undersøkelse, basert på tilbakemeldinger fra både kommunene og HBF:

- Roller og ansvar
- Tverrfaglig innsats
- Kollegialt fellesskap og ledelse
- Kompetanse og ferdigheter

Kommunal- og
distriktsdepartementet

Rettleiar

Rettleiar om konstituerande møte i kommunestyre og fylkesting og val til folkevalde organ

1	INNLEIING.....	5
2	NÆRARE OM DET KONSTITUERANDE MØTET	7
2.1	Innkalling.....	7
2.2	Kva for val skal eller bør gjerast.....	7
2.3	Kva for organ skal eller kan kommunen opprette?	8
2.4	Når trer dei ulike organa i funksjon?	9
2.5	Kven blir folkevalde?	10
3	VAL AV ORDFØRAR OG VARAORDFØRAR.....	11
4	VAL TIL FOLKEVALDE ORGAN I KOMMUNEN.....	12
4.1	Formannskap.....	12
4.2	Kontrollutval	13
4.3	Utval	14
4.4	Kommunestyrekomitear.....	15
4.5	Styret i kommunale føretak.....	16
4.6	Val til organ i interkommunale samarbeid etter kommunelova.....	17
4.6.1	Innleiing.....	17
4.6.2	Interkommunale politiske råd	18
4.6.3	Kommunalt oppgåvefellesskap	18
4.7	Andre organ.....	19
4.7.1	Partsamansette utval	19
4.7.2	Lovpålagte råd for medverknad.....	20
4.7.3	Kommunedelsutval	21
5	OM VAL AV KOMMUNERÅD OG PARLAMENTARISK STYREFORM	22
5.1	Aktuelle lovreglar	22

5.2	Val av kommuneråd	22
5.2.1	Valtidspunkt	22
5.2.2	Skifte av kommuneråd i valperioden	23
5.2.3	Uttreden frå andre verv medan ein er medlem av kommunerådet ..	23
5.3	Utpeiking av kommunerådsleiar og medlemmer av kommunerådet	24
5.4	Fråtreiding frå kommunerådet	25
5.5	Politiske stillingar	25
6	KVEN KAN OG KVEN KAN IKKJE VELJAST TIL FOLKEVALDE ORGAN.....	25
6.1	Kven kan veljast.....	25
6.2	Kven kan ikkje veljast?.....	28
7	KORLEIS VELJE MEDLEMER TIL FOLKEVALDE ORGAN	29
7.1	Kva metode skal nyttas?	29
7.2	Avtaleval.....	29
7.3	Forholdsval	32
7.3.1	Listeframlegg	32
7.3.2	Sjølve valet	34
7.4	Fleirtalsval	36
8	UTTREDEN, FRITAK M.M.	37
8.1	Uttreden.....	37
8.2	Fritak.....	37
8.3	Suspensjon	39
8.4	Avgjerder om å ta vervet frå ordføraren	39
9	OPPRYKK, NYVAL OG SUPPLERINGSVAL	40
9.1	Opprykk og innkalling av varamedlem.....	40

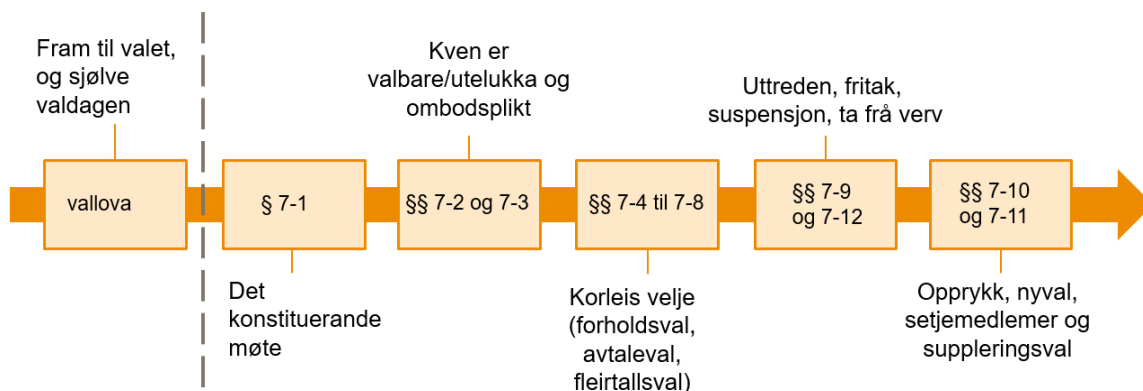
9.2	Val av setjemedlem	41
9.3	Opprykk og nyval.....	42
9.3.1	Innleiing.....	42
9.3.2	Opprykk i kommunestyret og direkte vald kommunedelsutval	42
9.3.3	Nyval når medlemer trer endeleg ut av folkevalde organ som ikkje er direkte vald	42
9.4	Suppleringsval	44
10	VERKNADER AV AT FEIL	44
10.1	Kva skjer dersom eit organ som ikkje er lovleg samansett gjer vedtak	44
10.2	Korleis rette feil ved valet	45
11	VAL OG KONSTITUERING AV NYTT KOMMUNESTYRE VED DELING AV KOMMUNAR OG FYLKESKOMMUNAR	45

1 INNLEIING

Hausten 2023 er det val til nye kommunestyre og fylkesting. Når valet er gjennomført, er det avklart kven som er nye medlemmer i kommunestyret og fylkestinget. Etter valet skal dei nye kommunestyra og fylkestinga konstituera seg. I det konstituerande møtet vel kommunestyret og fylkestinget ein rekke medlemmer til ulike folkevalde organ. I denne rettleiaren gjer departementet greie for føresegnene som gjeld valet av medlemmer og kven som kan veljast til folkevalde organ. Departementet vil òg seie noko om andre relevante føresegn, mellom anna kva som skjer dersom ein medlem trer ut av eit folkevald organ.

Kommunelova inneheld ei rekke føresegn om val til folkevalde organ og deira verksemd etter valdagen. Den no gjeldande kommunelova (lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner) trådde i all hovudsak i kraft i det konstituerande møte i kvar einskild kommune og fylkeskommune i 2019. Det har også nyleg blitt vedteke endringar i lova, som gjeld frå 1. juli 2023. Denne rettleiaren har innarbeida ei omtale av endringane som er relevant for konstitueringane. Sjå Prop. 60 L (2022–2023) Endringer i kommuneloven m.m. (arbeidsutvalg og valg i folkevalgte organer) for nærare rettleiing og grunngjeving for dei nye endringane i kommunelova.

Departementet minner for ordens skyld om at det er vallova som regulerer sjølve valet til kommunestyret og fylkestinget, medrekna kven som er valbare til kommunestyret og fylkestinget. Det som skjer etter valdagen, medrekna val til andre folkevalde og kommunale organ, er regulert i kommunelova. Her er ei tidslinje som viser rekkjefølgja og kva føresegn som gjeld kva:

I tillegg til å velje medlemer til organa er det ei rekke andre saker det nye kommunestyret og fylkestinget bør gjere i starten av ein valperiode. Dette er saker som ikkje blir omtala i rettleiaren, men som vi nemner fordi det er viktig at kommunane og fylkeskommunane er merksame på dei. For det første skal kommunestyret vedta eit reglement for delegering og innstilling innan 31. desember året etter at kommunestyret og fylkestinget blei konstituert, jf. kommunelova § 5-14. For det andre står det i § 5-13 første ledd at nesten alle folkevalde organ skal ha eit reglement som fastslår organets verkeområde, myndigheit og perioden organet er oppretta for. Kommunestyret og fylkestinget kan også etter § 11-12 fastsetje eit reglement med nærmare føresegn om sakshandsaminga i folkevalde organ.

Kommunestyret og fylkestinget skal også gje forskrifter om forhold som gjeld dei einskilde folkevalde. Dette er mellom anna forskrift om erstatning for tapt inntekt etter § 8-3, forskrift om godtgjersle for arbeidet som folkevald etter § 8-4 og forskrift om dei folkevalde si rett til permisjonar etter § 8-10. Det er viktig å hugse på at regelverket som kommunen og fylkeskommunen vedtek etter § 8-3 til § 8-10, skal gjerast som ei forskrift, sjå forvaltningslova kapittel VII.

Når teksten i denne rettleiaren i det vidare viser til kommune, kommunestyret osv., så skal det også innebere fylkeskommune, fylkesting osv. med mindre noko anna er presisert. Rettleiaren vil også vise til "folkevalde organ", og dette er meint å gjelde både folkevalde organ etter § 5-1 og andre kommunale organ etter § 5-2 så lenge det ikkje er presisert noko anna.

2 NÆRARE OM DET KONSTITUERANDE MØTET

2.1 Innkalling

Dei nyvalde kommunestyra skal kome saman til konstituerande møte innan utgangen av oktober månad, jf. kommunelova § 7-1 første ledd første punktum. Det er den sitjande ordføraren som kallar inn til det konstituerande møtet, og som leiar møtet fram til det er vald ny ordførar. Møtet skal kallast inn med minst 14 dagars varsel, og minst 2/3 av medlemene må vere til stade for at det nyvalde kommunestyret skal kunne gjere vedtak.

Som første sak skal kommunestyret avgjere om kommunestyrevalet er gyldig. Dette følgjer av vallova § 13-4 første ledd. Har kommunen halde direkte val til kommunedelsutval, avgjer kommunestyret også om desse vala er gyldige, og dette skal gjerast før ein gjer andre val.

Lova tek ikkje stilling til kva som skjer dersom ein kommune av ulike årsaker ikkje klarer å gjennomføre det konstituerande møtet før fristen i kommunelova § 7-1. I fall eit slikt tilfelle skulle oppstå, så legg departementet til grunn at medlemene frå førre valperiode held fram som medlemmer i organet til kommunen har sitt konstituerande møte og har valt nye medlemmer. Det same vil også gjelde for medlemene av kommunestyre, dersom det nye kommunestyret ikkje har vedteke at kommunestyrevalet er gyldig innan fristen.

2.2 Kva for val skal eller bør gjerast

I det konstituerande møtet skal kommunestyret velje:

- formannskap
- ordførar og varaordførar
- kontrollutval

I det konstituerande møte skal fylkestinget velje:

- fylkesutval
- fylkesordførar og varaordførar
- kontrollutval

Nytteomsyn taler for at ein følgjer rekkefølga i lista over. Det blir då lettare å sikre seg at reglane om at ordførar og varaordførar må vere medlem av formannskapet, og at ein medlem av kontrollutvalet ikkje kan vere medlem av formannskapet, blir følgt.

Val til eit eventuelt kommuneråd skal òg finne stad i det konstituerande møtet ved vidareføring av parlamentarisk styringsform, jf. kommunelova § 10-4 andre ledd.

Val til andre folkevalde organ i kommunen og leiarar i organa bør i følgje lova § 7-1 tredje ledd andre punktum òg haldast i det konstituerande møtet. Det gjeld for eksempel ulike utval, styret i eit kommunalt føretak, òg kven kommunen skal velje som medlem i representantskapet i interkommunale samarbeid etter kommunelova kapittel 18 og 19. Det er likevel ikkje noko krav at desse vala blir gjennomført i dette møtet, men dei eksisterande organa med medlemmer frå den siste perioden vil ikkje gjelde lenger enn nyttår, sjå § 7-1 femte ledd og punkt 2.4 under. Dersom det ikkje blir valt medlemmer til dei ulike organa innan nyttår, vil organa i kommunen altså automatisk ikkje lenger vere i funksjon.

Det er ikkje uvanleg at dei nyvalde kommunestyra ønsker å gjere også andre val i det konstituerande møte. Dette kan være val av medlemmer til organ i interkommunale selskap (IKS), stiftingar eller andre organisasjonar. Desse vala er ikkje direkte regulert av føresegnene om val i kommunelova, og det er ikkje noko krav i kommunelova om at slike val må gjerast i det konstituerande møte.

Når det gjeld val til representantskapet i interkommunale selskap etter IKS-lova, så er dette regulert i IKS-lova § 6 andre ledd. Etter ei lovendring som trer i kraft 1. juli 2023 står det no at kommunestyret sjølv avgjer om dette valet skal gjerast ved forholdsval, avtaleval eller fleirtalsval. Det skal òg veljast minst to varamedlemmer for kvart faste medlem av representantskapet. Sjå Prop. 61 L (2022–2023) Endringar i lov om interkommunale selskaper (møteoffentlegheit, økonomiforvaltning m.m.) for nærare rettleiing om denne endringa og andre endringar i IKS-lova.

2.3 Kva for organ skal eller kan kommunen opprette?

I kommunelova er det i § 5-1 andre ledd og § 5-2 andre ledd lista opp kva for organ kommunen kan opprette som del av den politiske organiseringa i kommunen. Det er berre lov til å opprette dei organa som er nemnt, jf. § 5-1 første ledd og § 5-2 første ledd. Nokre av organa er kommunen pliktige til å opprette, som for eksempel formannskap, kontrollutval, partsamansette utval og medverknadsråda nemnt i § 5-2 andre ledd bokstav e. Elles har kommunane nokså stor fridom til å velje ulike organ, og som vi skriv om i punkt 4.3, kan utval etter § 5-7 nyttas til mange ulike typar verksemd.

Dei to paragrafane §§ 5-1 og 5-2 handlar om høvesvis "folkevalde organ" og "andre kommunale organ". Reglane er stort sett dei same, og begge typar organ må for eksempel følgje alle sakshandsamingsreglane i kapittel 11 i lova. Dette er lista over dei folkevalde organa i kommunen:

- a) kommunestyre og fylkesting
- b) formannskap og fylkesutval
- c) kommuneråd og fylkesråd
- d) utval, inkludert kommunedelsutval og kontrollutval
- e) arbeidsutval
- f) felles, folkevald nemnd i vertskommunesamarbeid
- g) kommunestyre- og fylkestingskomitear
- h) styret for deler av den kommunale eller fylkeskommunale verksemda i parlamentarisk styrte kommunar eller fylkeskommunar
- i) representantskap og andre styringsorgan for eit interkommunalt politisk råd
- j) representantskap for eit kommunalt oppgåvefellesskap
- k) eit kommunalt eller fylkeskommunalt folkevald organ med heimel i særlov

Etter § 5-1 tredje ledd må organa som er nemnt i bokstavane a til d og g ha den nemninga som er nytta om organet i lista i namnet sitt. Det betyr at alle utval i kommunen skal heite noko med utval for eksempel planutval og oppvekstutval. Ein kommune kan også bruke «by» eller «herad» i staden for «kommune», det vil seie at det er mogleg å ha eit «bystyre» eller «heradsstyre».

Dette er dei organa som er "andre kommunale organ" etter § 5-2:

- a) partssamansette utval
- b) styret for ein institusjon
- c) underordna styringsorgan for eit kommunalt oppgåvefellesskap
- d) styret for eit kommunalt eller fylkeskommunalt føretak
- e) eldreråd, råd for personar med funksjonsnedsetjing og ungdomsråd eller anna medverknadsorgan for ungdom, og arbeidsutval for desse.

2.4 Når trer dei ulike organa i funksjon?

Etter kommunelova § 7-1 fjerde ledd trer kommunestyret, fylkestinget, formannskapet og fylkesutvalet i funksjon frå det konstituerande møtet. Dei andre folkevalde organa, ordførar og varaordførar trer i funksjon straks dei er vald.

Dersom det ikkje blir vald nye medlemer til eit folkevald organ i det konstituerande møtet, skal funksjonstida til dei sitjande medlemene utvidast til det blir vald nye medlemer. Dette gjeld likevel berre til første årsskifte i den nye perioden, jf. § 7-1 femte ledd. Føresegna i § 7-1 inneber at kommunen har ein frist til å velje medlemer for at organet ikkje skal tre ut av funksjon.

Eit kommune- og fylkesråd som skal peikast ut etter reglane i § 10-5 trer i funksjon frå sitt eige konstituerande møte. For kommune- og fylkesråd som veljast etter § 10-4 gjeld hovudregelen i § 7-1 fjerde ledd, det vil seie at rådet trer i kraft straks det er vald.

Lova set berre ein frist for når *kommunestyret* må ha sitt konstituerande møte. Det er ingen frist for når eit direktevald kommunedelsutval etter § 5-8 må ha sitt konstituerande møte. Valet av direktevalde kommunedelsutval må godkjennast i kommunestyret sitt konstituerande møte. Sjølv om desse utvala er direkte vald av innbyggjarane og ikkje veljast av kommunestyret, så er det den generelle føresegna i § 7-1 fjerde ledd andre punktum som gjeld. Det betyr at dei trer i funksjon i det konstituerande møte når valet er godkjent.

Når det gjeld kommunar og fylkeskommunar som blir delt frå 1. januar 2024, har departementet gitt særlege reglar for konstituering i forskrifter, sjå omtale i kapittel 11.

2.5 Kven blir folkevalde?

Kommunelova § 5-1 fjerde ledd bokstav a til e definerer kven som er folkevalde personar i kommunelova si forstand.

Medlemer av kommunestyret og fylkestinget er folkevalde. Det same gjeld medlemer i kommunedelsutval som er direkte vald etter føresegna i § 5-8. Begge desse gruppene er direkte vald av innbyggjarane, og skal naturlegvis vere folkevalde. Sjølv om lova berre viser til medlemer av kommunestyret og kommunedelsutval, så er også varamedlemer til dei folkevalde organa folkevalde.

Vidare er det slik at alle medlemer av folkevalde eller andre kommunale organ som er vald av eit anna folkevald organ, skal reknast som folkevalde. Dette gjeld også der personen ikkje er medlem av kommunestyret. Det betyr at medlemer av utval, kommunedelsutval, representantskap, medverknadsråd og styrer som er vald av kommunestyret er folkevalde. Medlemer av eit arbeidsutval er også folkevalde, sjølv om dei ikkje sitter i kommunedelsutvalet, jf. § 5-7 tredje ledd.

Personar som er folkevalde, men som ikkje er medlem av kommunestyret eller direkte vald av innbyggjarane, blir nokre gonger kalla «indirekte folkevalde». Tilsvarande blir medlemene av kommunestyret nokre gonger kalla «direkte folkevalde». Det er likevel viktig å hugse på at for eksempel utvals- eller medverknadsrådsmedlemer er folkevalde etter kommunelova på lik linje med medlemene i kommunestyret.

Det skjer at personar som er tilsett i kommunen blir vald inn i folkevalde organ. Dersom dei er vald inn av eit folkevald organ, eller på anna måte er omfatta av definisjonen i § 5-1, så er dei folkevalde personar med dei rettane og plikta som følgjer med. Dei møter i organet som folkevald, og ikkje i eigenskap av å vere tilsett i kommunen. Det er då viktig å vere merksam § 11-10 andre ledd som handlar om ugildheit i tilfelle der ein tilsett òg er medlem av eit folkevald organ.

Medlemene i kommunerådet i parlamentarisk styrte kommunar er folkevalde. Dersom det er kommunestyret som vel medlemene i kommunerådet etter § 10-4, så følgjer det av definisjonen i § 5-1 fjerde ledd bokstav b at medlemene i rådet er folkevalde. I dei tilfella kor ordføraren peikar ut ein kommunerådsleiar som sjølv set saman rådet og nemner opp dei andre medlemene i rådet, så slår § 5-1 fjerde ledd bokstav d og e fast at leiaren og medlemene også er folkevalde.

I nokre tilfelle så kan dei tilsette velje medlemer til eit folkevald organ. Dette gjeld for eksempel medlemer vald at dei tilsette til styret i eit kommunalt føretak vald etter § 9-6 og medlemer av partsamansette utval vald av dei tilsette etter § 5-11 andre ledd.

Medlemer av eit folkevald eller anna kommunalt organ som er vald av dei tilsette, skal ikkje reknast som folkevalde. Det betyr mellom anna at dei ikkje er omfatta av reglane om folkevalde si rettar og plikter i kapittel 8.

3 VAL AV ORDFØRAR OG VARAORDFØRAR

Val av ordførar og varaordførar er regulert i kommunelova § 6-2 og reglane om fleirtalsval i § 7-8. Kommunestyret vel sjølv ordførar og varaordførar i det konstituerande møtet, jf. § 7-1 tredje ledd.

Ordførar og varaordførar skal veljast for heile valperioden, jf. § 6-2 andre ledd andre punktum. Det er altså ikkje lov at to kandidatar deler på vervet med ein periode på to år kvar.

Dei som er valbare til verva som ordførar og varaordførar, er berre dei faste medlemene av formannskapet. Det vil seie at varamedlemer til formannskapet ikkje kan veljast som ordførar eller varaordførar. Departementet har likevel kome til at det truleg vil vere høve til å velje ein *setjemedlem* i formannskapet som *mellombels* varaordførar. Setjemedlemen kan då ikkje bli valt som mellombels varaordførar for ein lengre periode enn perioden vedkomande er setjemedlem i formannskapet. Dersom det for eksempel skal veljast ein setjemedlem for ein tidsubestemt periode (typisk ved sjukdom eller der formannschaftsmedlemen har fått eit rikspolitisk verv), så kan setjemedlemen bli vald som mellombels varaordførar i denne perioden. Ein setjemedlem kan likevel ikkje bli valt til ordførar eller «vanleg» varaordførar.

I kommunar med parlamentarisk styreform er det berre faste medlemer av kommunestyret som er valbare til verva som ordførar og varaordførar.

Nytt i kommunelova er at det er presisert i § 6-2 fjerde ledd at det *skal* veljast ny varaordførar i høve kor varaordførar trer endeleg ut av vervet. Det skal òg veljast ny mellombels varaordførar viss varaordføraren trer mellombels ut av vervet. Dette er ikkje innhaldsmessige endringar, men ei klargjering av gjeldande rett.

Korleis valet av ordførar og varaordførar skal skje, er omtalt i kapittel 7.4.

4 VAL TIL FOLKEVALDE ORGAN I KOMMUNEN

4.1 Formannskap

Føresegnene om formannskap står i kommunelova § 5-6, og gjeld ikkje for kommunar med parlamentarisk styreform ettersom dei ikkje skal ha noko formannskap. Ei omtale av val av kommuneråd er tatt inn i kapittel 5 i rettleiaren.

Formannskapet må ha minst fem medlemer, og det er kommunestyret sjølv som vel medlemene, jf. § 5-6 første ledd første punktum. Medlemene i formannskapet må vere faste medlemer av kommunestyret.

Medlemene skal veljast på vanleg måte, det vil seie at det skal vere avtaleval så lenge det ikkje er minst ein medlem som krev forholdsval, sjå kapittel 7 om valmåtane.

4.2 Kontrollutval

Etter kommunelova § 23-1 første ledd vel kommunestyret sjølv eit kontrollutval som på vegne av kommunestyret skal føre laupande kontroll med forvaltninga i kommunen. Kommunestyret vel òg sjølv leiar og nestleiar i kontrollutvalet.

Etter § 23-1 andre ledd skal kontrollutvalet ha minst fem medlemmer. Minst ein av medlemmene i utvalet skal veljast mellom medlemmene av kommunestyret.

Leiaren av kontrollutvalet kan ikkje vere medlem av same parti eller same gruppe som ordføraren i kommunen. Grunngevinga for regelen er at det skal vere ei viss grad av politisk avstand eller uavhengigheit mellom ordføraren og leiaren av kontrollutvalet. Uttrykket «gruppe» i § 23-1 andre ledd tyder grupperingar eller lister som er valt inn i kommunestyret, og som ikkje er eit «parti». Ein typisk «gruppe» er ein by- eller bygdeliste. I denne samanhengen har dermed gruppe ei meir avgrensa tyding enn i reglane om val til folkevalde organ i kapittel 7, kor gruppe òg blir brukt om listesamarbeid mellom fleire parti.

Dei vanlege krava til valbarheit i § 7-2 og kven som er utelukka etter § 7-3 gjeld òg for kontrollutval. I § 23-1 tredje ledd bokstav a–h er det i tillegg særlege reglar om kven som ikkje kan veljast til kontrollutvalet. Dette er:

- ordførar og varaordførar
- medlemmer og varamedlemmer av formannskapet
- medlemmer og varamedlemmer av folkevald organ med myndigheit til ta avgjerd (merk at medlemmer og varamedlemmer av kommunestyret likevel er valbare)
- medlemmer av kommuneråd
- medlemmer og varamedlemmer av kommunestyrekomité.
- tilsette i den aktuelle kommunen
- personar som har ei leiande stilling eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlinga, i eit selskap som kommunen har eigarinteresser i
- personar som har ei leiande stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret i eit interkommunalt politisk råd eller eit kommunalt oppgåvefellesskap.

Det nedste punktet var nytt i 2018-lova, og gjeld dei tilfella der representantskapa i eit slikt interkommunalt samarbeid har oppretta eit underordna styringsorgan etter høvesvis § 18-3 fjerde ledd og § 19-3 femte ledd. Dersom eit slik organ i realiteten er eit

"styre" med dei oppgåvene og myndigheit som ligg til eit normalt styre i eit selskap, så kan medlemene og varamedlemene i dette organet ikkje veljast til kontrollutvalet.

Lova slår vidare fast at ein person som er tilsett i kommunen, ikkje kan veljast til kontrollutvalet. Dette gjeld uavhengig av kva brøk vedkomande er tilsett i. Bakgrunnen for regelen er omsynet til å sikre at kontrollutvalet og medlemene skal vere uavhengig og utan bindingar til kommunen. Dessutan vil ein hindre at medlemer av kontrollutvalet får saker til handsaming som gjeld dei sjølve eller verksemda der dei er tilsette.

Kommunestyret kan når som helst halde nyval av medlemene i kontrollutvalet, jf. kommunelova § 23-1 fjerde ledd. Viss kommunestyret vil byte ut ein eller fleire medlemer av utvalet, skal alle medlemene veljast på nytt. Det er likevel høve for kommunestyret å velje ny leiar eller nestleiar blant dei eksisterande medlemene, utan å gjennomføre eit nyval av heile kontrollutvalet.

I motsetnad til det som gjeld for utval, kan kommunestyret ikkje vedta å leggje ned kontrollutvalet i valperioden. Kontrollutval er eit lovpålagd organ.

Utvalet sine oppgåver er nærare omhandla i kapittel 23 i kommunelova og forskrift 17. juni 2019 nr. 904 om kontrollutval og revisjon. Ytterlegare rettleiing kan finnast i [Kontrollutvalsboka](#) som ligg på regjeringa.no.

4.3 Utval

Kommunelova har i § 5-7 føresegner om "utval". Utval omfattar òg det som tidlegare har vore omtala som faste utval eller komitear. Kommunane har ein stor grad av fridom til å avgjere kva utval som skal opprettast, kva arbeidsoppgåver og myndigheit dei skal ha, og kor lenge utvalet skal vere i funksjon.

Det er kommunestyret som opprettar eit utval, og fastset kva saker utvalet skal handsame. Eit utval kan få myndigheit til å ta avgjerder så lenge ikkje anna følgjer av lov, men eit utval kan òg berre få utgreiingsoppgåver eller ein innstillingsrett. Utvala kan bli oppretta for ei konkret sak, berre vere i funksjon ein viss periode, eller dei kan vere varige og vere i funksjon heile valperioden.

Det er kommunestyret sjølv som vel medlemer og varamedlemer til utvala, og det er òg kommunestyret som skal velje leiar og nestleiar. Medlemene skal veljast på vanleg måte, det vil seie at det er avtaleval så lenge det ikkje er minst ein medlem som krev forholdsval. Leiar og nestleiar skal veljast ved fleirtalsval. Sjå kapittel 7 om valmåtane.

Dersom utvalet har fått myndigheit til å gjere vedtak, så kan utvalet delegere denne myndigheita til leiaren eller til eit arbeidsutval. Det gjeld likevel berre saker som ikkje har prinsipiell tyding, sjå § 5-7 fjerde ledd. Kommunestyret kan likevel fastsetje at det ikkje er høve til å gjere ei slik delegering.

Kommunestyret har etter § 5-7 femte ledd ein rett til når som helst å omorganisere eller leggje ned eit utval. Det vil seie at kommunestyret når som helst kan gjera eit nytt val av alle medlemene i utvalet. Når utvalet er oppretta og medlemene er vald, så kan ikkje kommunestyret gjere andre endringar i samansetninga utan at det blir gjort eit fullstendig nyval av utvalet. Dersom eit parti eller gruppe ønsker å bytte ut «sin» medlem, må alle medlemene i utvalet bli vald på nytt.

Utvalet kan sjølv opprette arbeidsutval som må bestå av medlemmer av utvalet. Medlemene av arbeidsutvalet skal veljast ved avtaleval, så lenge ikkje minst ein medlem krev forholdsval. Nytt i lova er at det er presisert i § 5-7 at utvalet sjølv når som helst kan omorganisere eller leggje ned arbeidsutval dei har oppretta. I tillegg har utvala fått myndigheit til å sjølv velje nye medlemmer eller setjemedlemmer, viss medlemmer trer endeleg ut eller får mellombels fritak frå arbeidsutvalet. Framgangsmåten for nyval og val av setjemedlemmer til arbeidsutval er nærare beskrivne i kapittel 9.

4.4 Kommunestyrekomitear

Kommunestyret kan delast inn i komitear som førebur saker og innstiller til kommunestyret. Slike "reine" komitear, utan avgjerdsmyndigheit og utan kompetanse til å sende ei sak tilbake til administrasjonen, er regulert i kommunelova § 5-9. Her er også valet av medlemmer uttømmende regulert.

Kommunestyret avgjer sjølv om slike komitear skal opprettast, og fastset kor mange medlemmer den einskilde komiteen skal ha. Det må vere minst tre medlemmer i kvar komité. Komiteane kan ikkje ha avgjerdsmyndigheit, men berre ha myndigheit til å gje ei innstilling i saker som skal avgjerast av kommunestyret.

Det er berre medlemene i kommunestyret som kan veljast til komiteane. I utgangspunktet er alle medlemene av kommunestyret valbare. Ein kommunestyremedlem som òg er medlem av kontrollutvalet, er likevel utelukka frå val, jf. kommunelova § 23-1 tredje ledd om at ein komitémedlem ikkje kan veljast til kontrollutvalet. Kommunestyret kan sjølv vedta at ordføraren skal vere fritatt frå val.

Val til komiteane skjer på grunnlag av ei innstilling frå eit valutval, jf. § 5-9 tredje ledd. I motsetnad til det som gjeld elles ved avtaleval, er det tilstrekkeleg med alminneleg fleirtal for å rekne valet som gjennomført. Det er såleis ikkje noko krav om samrøystes oppslutning i kommunestyret.

Innstillinga frå valutvalet skal innehalde så mange namn som talet på medlemer i den einskilte komiteen, med opplysning om kva gruppe medlemmen representerer. I tillegg kan innstillinga innehalde så mange varamedlemer som svarer til talet på medlemer kvar gruppe skal ha, med tillegg av to. Det er berre varamedlemer til kommunestyret som er valbare som varamedlemer til komiteane.

Når det gjeld krav til kjønnsbalanse, fastset lova i § 5-9 fjerde ledd at komiteane skal setjast saman etter den same kjønnsmessige samansetninga som det veljande organet har. Val til alle komitear må derfor skje samla. Regelen inneber at dersom det for eksempel er 40 prosent kvinner og 60 prosent menn i kommunestyret, skal dette fordelingstalet leggjast til grunn ved valet til den einskilte komiteen. Den same fordelinga skal leggjast til grunn når det gjeld val av varamedlemer.

Dersom ein medlem av kommunestyret trer endeleg ut, skal vedkomande varamedlem tre inn, ikkje berre i den ledige plassen i kommunestyret, men òg automatisk inn i den komiteen der den som tredde ut var medlem.

Kommunestyret kan når som helst omorganisere eller leggje ned komiteane.

Komiteane kan sjølv opprette arbeidsutval med medlemer av komiteen, om ikkje kommunestyret har bestemt noko anna. Nytt i kommunelova § 5-9 sjette ledd er at det er presisert at komiteen òg sjølv når som helst kan omorganisere eller leggje ned arbeidsutval dei har oppretta, så lenge kommunestyret ikkje har bestemt noko anna.

4.5 Styret i kommunale føretak

Det er kommunestyret sjølv som avgjer om det skal opprettast eit kommunalt føretak. Det er eit styre som leiar føretaket. Det er kommunestyret sjølv som vel leiar, nestleiar og dei andre medlemene av styret i føretaket, jf. kommunelova § 9-5 første ledd. Kommunestyret kan når som helst gjere nyval av dei styremedlemene kommunestyret sjølv har vald.

I tillegg til styremedlemene som kommunestyret vel, så heiter det i § 9-6 første ledd at eit fleirtal av dei tilsette i føretaket kan krevje at inntil 1/5 av styremedlemene skal

veljast av og blant dei tilsette. Kongen kan gje forskrift om mellom anna gjennomføringa av valet og korleis tal på tilsette skal reknast, men det er ikkje fastsett nokon forskrift.

Styret i kommunale føretak er «andre kommunale organer», som betyr at dei same reglane gjeld for styret som for folkevalde organ, jf. § 5-2 tredje ledd. Det skal derfor gjerast nyval av styret ved starten av valperioden. Reglane for kommunale føretak i lova kapittel 9 gjer likevel nokre særlege føresegner som går føre dei allmenne føresegnene i kommunelova. Mellom anna er det nokre særlege føresegner i § 9-7 som avvik frå dei vanlege reglane om folkevalde verv og medlemskap i folkevalde organ. I motsetnad til det som elles gjeld, er valperioden for styremedlemer to år så lenge det ikkje er bestemt noko anna i vedtektene i føretaket. Ein styremedlem har òg rett til å tre ut av styret før valperioden er over, dersom det ligg føre særlege grunnar. Dette er eit avvik frå føresegnene som elles gjeld om å tre ut frå folkevalde verv i § 7-9.

4.6 Val til organ i interkommunale samarbeid etter kommunelova

4.6.1 Innleiing

Kommunar skal velje medlemer til folkevalde organ i den einskilde kommunen, men òg til det ein kan kalle for «interkommunale folkevalde organ». Dette er folkevalde organ som er samansett av medlemer frå fleire kommunar og/eller fylkeskommunar. Felles, folkevald nemnd i vertskommunesamarbeid, representantskap og andre styringsorgan for eit interkommunalt politisk råd og representantskap for eit kommunalt oppgåvefellesskap er slike folkevalde organ etter kommunelova § 5-1 andre ledd bokstavane f, i og j. Underordna styringsorgan i kommunalt oppgåvefellesskap er andre kommunale organ etter § 5-2 andre ledd. Som det er gjort greie for i kapittel 2.3, gjeld dei same reglane for andre kommunale organ som for folkevalde organ.

Val av folkevalde organ bør i følgje lova § 7-1 tredje ledd andre punktum haldast i det konstituerande møtet. Dette gjeld òg for interkommunale folkevalde organ som deltakarkommunen sjølv skal velje medlemer til, slik som representantskapet i interkommunale samarbeid etter kommunelova kapittel 18 og 19 og felles folkevald nemnd etter § 20-3. Funksjonstida til dei sitjande medlemene blir forlengde til det er gjennomført nyval, men ikkje lenger enn til første årsskiftet i den nye valperioden, sjå § 7-1 femte ledd og kapittel 2.2.

4.6.2 Interkommunale politiske råd

Eit interkommunalt politisk råd skal etter § 18-3 ha eit representantskap som øvste organ, og representantskapet kan òg sjølv velje å opprette andre organ til styring av rådet. Val av medlemene til dei ulike organa i rådet blir regulert av dei allmenne føresegnene i kapittel 7, men det er nokre særreglar ein må hugse på.

Medlemene til representantskapet skal veljast av kommunestyret i kvar kommune, jf. § 18-3 første ledd. Dersom samarbeidsavtalen ikkje seier noko anna, er det representantskapet sjølv som vel leiar og nestleiar. Representantskapet kan velje at vervet som leiar og nestleiar skal gå på omgang mellom deltakarane i rådet. Det er representantskapet sjølv som vel medlemmer, leiar og nestleiar av eventuelle andre styringsorgan i rådet, jf. § 18-3 fjerde ledd.

For kommunar med parlamentarisk styreform er det nokre eigne valreglar i § 18-3 første og andre ledd. Første ledd slår fast at det òg kan veljast medlemmer av kommunerådet, og dette er derfor eit unntak frå § 10-2 tredje ledd om at medlemmer av kommuneråd skal tre ut av alle andre kommunale verv i perioden vedkomande er medlem av kommunerådet. Vidare slår § 18-3 fast at kommunestyret kan gje kommunerådet myndigheit til å velje representantskapsmedlemmer. Så lenge kommunestyret ikkje har bestemt noko anna, kan kommunerådet delegere denne myndigheita vidare til ein einskild medlem av kommunerådet.

Medlemene i representantskapet blir vald for fire år av gongen dersom ikkje samarbeidsavtalen seier noko anna, sjå § 18-3 tredje ledd. Å fastsetje noko anna enn fire års funksjonsperiode for medlemene i representantskapet er for eksempel aktuelt i høve kor samarbeidet blir oppretta midt i ein valperiode. Den einskilde deltakarkommunen kan når som helst byte ut medlemene og varamedlemene dei sjølv har vald, og nye medlemmer skal då veljast for resten av valperioden. Dette må i så fall gjerast ved nyval av alle medlemene kommunen sjølv har vald til representantskapet. Dei andre kommunane behøver likevel ikkje gjere nyval berre fordi éin kommune vel nye medlemmer.

4.6.3 Kommunalt oppgåvefellesskap

Eit kommunalt oppgåvefellesskap skal ha eit representantskap som øvste organ, jf. § 19-3, og representantskapet har høve til å opprette andre organ til styring av oppgåvefellesskapet.

Reglane om å velje medlemer til representantskapet og eventuelle andre underordna styringsorgan i kommunalt oppgåvefellesskap er i stor grad dei same som for organa i interkommunale politiske råd som er omtala ovanfor. Dette gjeld mellom anna kven som skal velje medlemene, sjå § 19-3 første og andre ledd, og at dei vanlege reglane i § 7-2 og § 7-3 gjeld. Det er likevel nokre skilnader.

Det er for det *første* ikkje mogleg å velje ein medlem av kommunerådet som medlem i representantskapet, og dagleg leiar i oppgåvefellesskapet kan ikkje vere medlem av representantskapet.

For det *andre* er ikkje kommunedirektør, kommunalsjefar, etatssjefar og leiarar på same nivå utelukka frå å bli vald til underordna styringsorgan i oppgåvefellesskap, slik dei elles er i folkevalde organ, sjå § 7-3 andre ledd. Dette er på same måte som for interkommunale selskap og aksjeselskap, kor leiarar i administrasjonen i kommunen kan veljast til styret. Viss kommunedirektør og kommunalsjefar, etatssjefar og leiarar på same nivå veljast til underordna styringsorgan i oppgåvefellesskap, er ikkje dei folkevalde, sjå § 5-1 femte ledd. For det *tredje* er ikkje underordna styringsorgan i oppgåvefellesskap nemnt i lista over folkevalde organ i § 5-1 første ledd. Desse blir rekna som eit anna kommunalt organ etter § 5-2. Som vist til i punkt 2.3 og 2.5, har dette ikkje nemneverdig praktisk betydning då det er dei same reglane som gjeld, og medlemene er folkevalde etter definisjon i § 5-1 fjerde ledd.

4.7 Andre organ

4.7.1 Partsamansette utval

Etter kommunelova § 5-11 skal alle kommunane opprette eit eller fleire partssamansette utval (administrasjonsutval). Utvala skal handsame saker som gjeld forholdet mellom dei tilsette og kommunen som arbeidsgjevar. Partssamansette utval følgjer i hovudsak dei vanlege føresegnene om utval, jf. § 5-11 fjerde ledd og § 5-7. Lova opnar for andre ordningar dersom minst 3/4 av dei tilsette ønskjer det.

Utvalet skal ha representantar for kommunen og dei tilsette, men fleirtalet av utvalet skal vere kommunen sine representantar. Det er kommunestyret sjølv som vel sine representantar, og det er dei tilsette som vel sine representantar blant dei tilsette. Representantane for dei tilsette blir valde for to år av gongen. Bortsett frå at bustadskravet ikkje gjeld, så gjeld dei vanlege føresegnene om valbarheit i §§ 7-2 og 7-3,

sjå denne rettleiaren kapittel 6. Kommunestyret skal òg sjølv velje leiaren og nestleiaren av utvalet.

4.7.2 Lovpålagte råd for medverknad

Kommunane har plikt til å ha tre medverknadsorgan: Eldreråd, råd for personar med funksjonsnedsetjing og ungdomsråd. Det går fram av kommunelova § 5-12 at kommunestyret sjølv skal velje råda.

Råda for medverknad er rådgjevande organ for kommunen, og dei har rett til å seie si meining i saker som gjeld høvesvis eldre, personar med funksjonsnedsetjing og ungdom. I lova er det gjevne nokre rammar for kven som kan veljast til råda. Fleirtalet av medlemene i eldrerådet skal på valtidspunktet ha fylt 60 år. Dei som blir valde til ungdomsrådet skal på valtidspunktet ikkje ha fylt 19 år. Valperioden for ungdomsråda skal vere inntil to år, noko som er kortare enn for dei to andre råda som har ein valperiode på fire år.

Eldrerådet, råd for personar med funksjonsnedsetjing og ungdomsrådet er i kategorien andre kommunale organ etter § 5-2. Reglane som gjeld for folkevalde organ skal òg gjelde for andre kommunale organ. Det går fram av § 5-1 at dei som er vald av personar i eit folkevald organ til å sitje i eit anna kommunalt organ er rekna som folkevalde. Reglane som gjeld for folkevalde gjeld derfor for medlemene av eldreråd, råd for personar med funksjonsnedsetjing og ungdomsrådet.

Organisasjonar som representerer eldre, personar med funksjonsnedsetjing og ungdom har rett til å fremje framlegg om medlemmer til det rådet som representerer deira interesse. Dette går fram av forskrift om medverknadsordningar (FOR-2019-06-17-727). Organisasjonar for ungdom inkluderer for eksempel elevråd, fritidsklubbar og ungdomshus. Organisasjonane bør få informasjon om retten til å fremje framlegg om medlemmer i god tid før valet.

Det er kommunestyret som vedtar samansetninga av råda. Dei avgjer òg kor mange medlemmer og varamedlemmer råda skal ha.

Råda for medverknad vel sjølv sin leiar og nestleiar. Valet skal gjennomførast ved fleirtallsval. Det vil seie at valet skal vere opent og skal gjerast ved å vise røysteteikn. Dette er presisert i nye § 7-8 andre ledd. Ved val av leiar og nestleiar *i ungdomsråda og andre medverknadsorgan for ungdom* kan likevel kvar einskild medlem krevje skriftleg avstemming, sjå nytt sjetle ledd i § 5-12. Grunngevinga for unntaket er at medlemene

av ungdomsråda kan vere mindreårige, og at open røysting kan opplevast utrygt og gjere terskelen for høg til å stille til val som leiar og nestleiar.

Det skal veljast separate råd for eldre, personar med funksjonsnedsetjing og ungdom. Den klare hovudregelen er to separate råd for eldre og personar med funksjonsnedsetjing. Det er likevel ei viss moglegheit for å ha eit felles råd for eldre og personar med funksjonsnedsetjing, når det ut frå lokale høve er nødvendig, for eksempel om det ikkje er nok kandidatar til å kunne opprette to separate råd.

Nytt i lova er at råda for medverknad kan opprette eigne arbeidsutval. Dette følgjer av § 5-12 femte ledd. Medlemene av arbeidsutvalet skal veljast av og blant medlemene av råda for medverknad. Valet skal skje på same måte som elles, det vil seie ved avtaleval så lenge det ikkje er minst ein medlem som krev forholdsval. Råda for medverknad kan sjølv når som helst omorganisere eller leggje ned slike arbeidsutval.

Kommunestyret kan velje å opprette andre rådgjevande organ for kommunen som varetek ein bestemt gruppe sine særskilde interesser, for eksempel personar med fleirkulturell bakgrunn. Slike organ må i tilfelle bli oppretta som *utval* etter kommunelova § 5-7.

4.7.3 Kommunedelsutval

Det følgjer av kommunelova § 5-7 første ledd andre punktum at kommunestyret sjølv kan opprette eit utval med ansvar for ein avgrensa geografisk del av kommunen som blir kalla kommunedelsutval. Alle føresegnene i lova som gjeld for utval, gjeld som hovudregel også for eit kommunedelsutval. Fylkestinget har ikkje ein tilsvarande rett, slik at det ikkje er mogleg å opprette eit "fylkesdelsutval".

Medlemene i kommunedelsutvala veljast på same måte som andre utval. Lova opnar òg for at kommunestyret kan vedta at det skal vere eigne direkte val av medlemmer i kommunedelsutval, sjå § 5-8. Medlemene blir i dei høva vald direkte av innbyggjarane, og utvalet vel sjølve leiar og nestleiar. Ved direkte val til kommunedelsutval vil føresegnene i vallova gjelde så langt dei passer. Utval som er direkte valde etter § 5-8 kan ikkje omorganisast eller leggjast ned av kommunestyret i løpet av valperioden. Det er gjeve ei forskrift om direkte val til kommunedelsutval (FOR-2003-01-03-8), som står ved lag òg etter den gjeldande kommunelova.

Det er nytt i lova at kommunestyret ikkje har høve til å velje nye medlemmer eller setjemedlemmer viss ein medlem av eit direkte vald kommunedelsutval trer endeleg ut av

utvalet eller får mellombels fritak, sjå § 7-10 andre og tredje ledd. Dersom ein medlem trer endeleg ut eller får mellombels fritak, skal varamedlemer frå same liste tre inn i denne medlemens stad. Dette betyr at det heller ikkje skal veljast ny varamedlem viss ein varamedlem trer endeleg ut, men at varamedlemene rykker opp i den rekkjefølga dei er vald. Reglane blir dermed på same måte som for kommunestyret. Innbyggjarane i kommunedelen har med endringane fått auka innflytelse ved direkte valde kommunedelsutval.

5 OM VAL AV KOMMUNERÅD OG PARLAMENTARISK STYREFORM

5.1 Aktuelle lovreglar

Kommunelova har i kapittel 10 reglar om parlamentarisk styreform i kommunar. Det er i tillegg tatt inn føresegner som gjeld parlamentarisk styrte kommunar i fleire paragrafar i lova, som for eksempel § 18-3 andre ledd.

For dei kommunane som har innført parlamentarisk styreform, skal eit kommuneråd erstatte formannskapet. Rådet er òg den øvste administrative leiinga i kommunen, og erstattar derfor også kommunedirektøren, jf. § 10-2 første ledd. Etter § 10-2 andre ledd kan danning av kommuneråd skje på ein av to måtar, og det er kommunestyret sjølv som avgjer kva for metode som skal brukast. Den eine måten er at det skal haldast val av råd i medhald av § 10-4 i lova. Den andre er at ordføraren utpeikar ein kandidat til å leie kommunerådet eller fylkesrådet. Denne får i oppdrag å danne råd, og set sjølv saman rådet. Dette går fram av § 10-5. Dei to metodane for å opprette råda er skildra i punkt 5.2 og 5.3.

5.2 Val av kommuneråd

5.2.1 Valtidspunkt

Ved vidareføring av parlamentarisk styreform skal det veljast eit kommuneråd i det konstituerande møtet etter kommunestyrevalet, jf. kommunelova § 10-4 andre ledd. Det er kommunestyret sjølv som avgjer om kommunerådet skal opprettast etter føresegnene i § 10-4 om val av kommuneråd eller i § 10-5 om utpeiking av kommunerådsleiar.

Det er i utgangspunktet ikkje nokre særskilde valbarheitsreglar for val av rådet. Dette inneber at dei vanlege reglane i kommunelova § 7-2 om valbarheit og kven som er utelukka i § 7-3 gjeld, sjå omtale i kapittel 6.

Det som er særskilt for kommunar med parlamentarisk styreform, er § 7-3 første ledd bokstav h om at tilsette i sekretariatet til kommunerådet som har fått delegert myndigheit frå rådet, ikkje er valbare. Tolking av omgrepet "rådets sekretariat" vil liggje til kommunestyret eller fylkestinget. Kva for personar i rådet sitt sekretariat som kan utøve delegert myndigheit, vil gå fram av interne instruksar og reglement.

Kommunelova § 10-4 femte ledd har føresegner om val av kommuneråd. I eit framlegg til råd skal det stå kven som skal vere leiar, nestleiar og medlemmer av rådet. Det er dei som fremjar eit framlegg som fastset kor mange medlemmer rådet skal ha. Retten til å føreslå medlemmer vil liggje til det partiet/dei partia som ønskjer å danne råd. Røystinga over dei ulike framlegga skjer etter føresegna i § 11-9 andre ledd.

Reglane i § 7-7 om kjønnsmessige samansetning ved avtaleval gjeld for framlegg til medlemmer av kommunerådet etter § 10-4 femte ledd. Desse krava om representasjon frå begge kjønn er nærare omtala i punkt 7.2.

5.2.2 Skifte av kommuneråd i valperioden

Kommunelova inneheld føresegn om skifte av kommuneråd i valperioden. Dersom kommunestyret har vedteke at kommunerådet skal fråtre, eller kommunerådet sjølv har meldt at det vil fråtre, følgjer det av § 10-4 tredje ledd at kommunestyret skal velje nytt kommuneråd seinast i det neste møtet. Det same gjeld viss leiaren av kommunerådet trer ut. Eit nytt kommuneråd trer i funksjon straks det er vald.

Dersom ein medlem av kommunerådet trer ut etter eige ønske eller etter ønske frå kommunestyret, skal rådet i det første kommunestyremøtet føreslå ei ny samansetning av rådet. Medlem som trer ut av kommunerådet, skal fungere i vervet fram til kommunestyret har vedteke ei ny samansetning.

5.2.3 Uttreden frå andre verv medan ein er medlem av kommunerådet

Etter kommunelova § 10-2 tredje ledd og § 10-6 andre ledd trer høvesvis eit rådsmedlem og ein tilsett i ei politisk stilling knytt til kommunerådet ut av sine andre kommunale verv i funksjonsperioden. Det er opp til den einskilte kommunen om dei vil bruke setjemedlemmer eller vel nye faste medlemmer til dei verva kommunerådane trer ut

av. For vervet som kommunestyremedlem skal ein følgje dei vanlege reglane i kommunelova § 7-10 første ledd om opprykk av varamedlem for den tida ein fast medlem i kommunestyre er medlem av eit kommuneråd.

Føresegnene om å tre ut må forståast slik at kravet gjeld berre i det same forvaltningsnivået som ein er medlem av kommunerådet av. Ein medlem av kommunerådet treng såleis ikkje tre ut av sine fylkeskommunale verv, og ein medlem av fylkesrådet treng på same måte ikkje tre ut sine kommunale verv.

5.3 Utpeiking av kommunerådsleiar og medlemer av kommunerådet

Kommunelova § 10-5 opnar for ein alternativ måte for å danne kommuneråd på. Dersom kommunestyret vel å nytte seg av denne måten, har ordføraren ei plikt til å gje ein kommunerådsleiar kandidat i oppdrag å danne nytt råd når den politiske situasjonen tilseier det. Ordføraren skal peike ut den kandidaten han eller ho etter politiske sonderingar trur kan samle størst oppslutning for eit kommuneråd.

Om eit skifte av kommuneråd er ei følgje av eit kommunestyreval, skal den personen som til kvar tid formelt har ordførarvervet peike ut ein kandidat til vervet som kommunerådsleiar. Den leiar kandidaten som er utpeika, set sjølv saman eit kommuneråd, og det nye kommunerådet konstituerer seg sjølv. Kommunerådet skal derfor ikkje veljast av kommunestyret. Leiar kandidaten bestemmer kor mange medlemer det skal vere i rådet og kven dette skal vere. Når leiaren set saman rådet sitt, er han eller ho likevel bunden av reglane i kommunelova om kjønnsbalanse, jf. tilvisinga til § 7-7 i § 10-5 andre ledd.

Kommunerådsleiaren kan når som helst skifte ut medlemer av kommunerådet. Det inneber at rådsleiaren kan auke eller redusere talet på kommunerådsmedlemer også etter at kommunerådet er konstituert. Kommunerådet skal sende melding til kommunestyret om samansetninga straks det har konstituert seg og straks det har skjedd endringar i samansetninga av kommunerådet.

Funksjonstida til kommunerådet er uavhengig av valperioden for kommunestyret. Ved skifte av kommuneråd blir kommunerådet som frårer sitjande inntil eit nytt kommuneråd har konstituert seg.

5.4 Fråtreiding frå kommunerådet

Etter kommunelova § 10-7 første ledd, så må eit framlegg om at kommunerådet eller einskilte medlemer av kommunerådet skal fråtre, setjast fram i eit kommunestyremøte. Framlegget skal handsamast i det neste møtet dersom ikkje 2/3 av de i møtande medlemene krev at det skal røystast over framlegget i det same møte der forslaget er fremja.

I fall kommunerådet ønsker å fråtre av eiga ønske, må det melde frå om dette i eit kommunestyremøte, jf. § 10-7 andre ledd. Det kommunerådet som fråtrer skal likevel sitje inntil eit nytt kommuneråd er sett saman.

Føresegnene i § 10-7 gjeld uavhengig av om kommunerådet og medlemene i kommunerådet er vald etter § 10-4 eller utpeika etter § 10-5.

5.5 Politiske stillingar

Eit kommuneråd kan sjølv vedta å opprette politiske stillingar, sjå kommunelova § 10-6. Desse stillingane kan vere knytt til rådet, eller til einskilte medlemer av rådet. Stillinga tek slutt når rådet eller den aktuelle kommunerådsmedlemen fråtrer. For eksempel har høvesvis Oslo og Bergen kommune byrådssekretærar og politiske rådgjevarar knytt til den einskilte byråden, som til ein viss grad kan minne om politiske rådgjevarar eller statssekretærar i departementa.

Personar som er i slike stillingar må, på same måte som medlemer av kommunerådet, fråtre sine andre kommunale verv så lenge har den politiske stillinga. Kommunestyret kan då velje setjemedlemer for andre verv enn medlemskap i kommunestyret i denne perioden.

6 KVEN KAN OG KVEN KAN IKKJE VELJAST TIL FOLKEVALDE ORGAN

6.1 Kven kan veljast

Det er ikkje mange avgrensingar i kven som kan veljast inn i dei ulike folkevalde organa i ein kommune. Eit viktig føremål med lova er å sikre eit representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggardeltaking. I kommunelova kapittel 7 er det likevel nokre føresegner

om valbarheit. Dei handlar om kven som er valbare og slår fast at dei som er valbare òg er pliktige til å ta imot valet.

Føresegnene i kommunelova § 7-2 om valbarheit gjeld for dei organa som er nemnt i § 7-2 første ledd. Lova regulerer ikkje val til for eksempel representantskapet i eit IKS, medlemmer av eit styre i eit kommunalt eigd AS eller ei foreining. Dei organa § 7-2 gjeld for er:

- kommuneråd og fylkesråd
- utval, medrekna kommunedelsutval, kontrollutval og partssamansette utval
- felles, folkevald nemnd i vertskommunesamarbeid
- styret for ein institusjon
- styrer etter § 10-8
- representantskap og andre styringsorgan for eit interkommunalt politisk råd
- representantskap og andre styringsorgan for eit kommunalt oppgåvefellesskap
- styret for kommunalt eller fylkeskommunalt føretak
- eit kommunalt eller fylkeskommunalt folkevald organ oppretta med heimel i særlov
- arbeidsutval vald av kommunedelsutval

Kommunestyret og formannskapet er ikkje nemnt i denne opplistinga. Det er fordi valbarheita til kommunestyret er regulert av vallova og at medlemene av formannskapet veljast blant medlemene i kommunestyret, sjå kommunelova § 5-6 andre ledd.

For å vere valbar må ein oppfylle desse vilkåra i § 7-2 tredje ledd:

- ha røysterett ved val til kommunestyre eller fylkestinget
- stå i folkeregisteret som busett i vedkomande kommune/ein av kommunane i fylket på det tidspunkt valet finn stad
- har gjeve skriftleg samtykke til å stille til val

Personar som ikkje har nådd røysterettsalderen kan veljast, dersom dei fyller dei andre vilkåra for valbarheit, jf. kommunelova § 7-2 femte ledd. Det er ingen nedre aldersgrense. Den som ikkje har nådd røysterettsalderen, har likevel ikkje plikt til å ta imot val og treng ikkje vise til anna fritaksgrunn enn alderen for ikkje å ta imot vervet. Ut frå samanhengen må denne føresegna bli oppfatta slik at ho ikkje omfattar dei som

fyller 18 år i løpet av valåret. Dei er røysteføre ved valet, og dermed og pliktige til å ta i mot val til organa dersom dei har gjeve skriftleg samtykke.

Det er folkeregisterføringa på valtidspunktet for val av organa som er avgjerande for valbarheita. Det er ikkje eit krav om at vedkomande har hatt røysterett i kommunen ved kommunestyrevalet. Dette inneber at ein person som har flytta frå ein kommune til ein annan etter valdagen, kan veljast som medlem av eit utval i innflyttingskommunen, dersom vedkomande er blitt registrert som innflyttar til kommunen før kommunestyret gjennomfører valet.

Viss kommunen har kommunedelsutval, kan kommunestyret sjølv vedta at berre dei som er busett i den aktuelle kommunedelen er valbare til det aktuelle kommunedelsutvalet.

Lovkravet om at personar må gjeve skriftleg samtykke til å stille til val, jf. kommunelova § 7-2 tredje ledd bokstav c, var nytt i den nye lova. Dette er eit unntak frå ombodsplikten, og er grunngitt i at det er gjort liknande endringar i vallova. Det er den som føreslår den aktuelle personen som skal hente inn samtykket, og samtykke må ligge føre når kandidaten skal veljast. Samtykke skal gjelde for alle de ulike vala som skal gjerast. Det betyr for eksempel at dersom ein har gitt samtykke om å bli vald til eit utval, må ein også gje samtykke for å bli vald til styret i eit kommunalt føretak. Eit unntak frå dette utgangspunktet er at departementet har uttala at det ikkje er krav om at medlemmer av kommunestyret må samtykke for å bli vald til formannskapet. Når dei har sagt seg villige til å stå på ei liste ved valet til kommunestyret, så skal dette «samtykket» også gjelde ved val til formannskap.

Utover at samtykke må vere skriftleg og ligge føre før valet, er det ikkje andre krav til samtykke. Kandidaten kan gje samtykke på for eksempel SMS eller e-post i løpet av eit møte før sjølve valet blir gjennomført. Kommunen må som hovudregel journalføre dei skriftlege samtykka som sendast til kommunen.

Dette er dei einaste krava til valbarheit som følgjer av lova, og det er ikkje høve for eit kommunestyre å vedta ytterlegare krav for å bli vald til eit folkevald organ. Ei føresegn i eit kommunalt reglement om at medlemmer av for eksempel utval må vere medlemmer av kommunestyret, er ikkje bindande for partia når dei skal lage lister eller når kommunestyret skal velje medlemmer til utvala. Det vil derfor ikkje vere høve til å nekte eit parti å føreslå eit utvalsmedlem, så lenge valbarheitskrava i § 7-2 tredje ledd er

oppfylt. Føresegn om valbarheit i eit reglement vil heller ikkje kunne føre til at krava til kjønnsbalanse i kapittel 7 berre skal følgjast så langt det er mogleg.

Vidare er det ikkje høve til å skrive i samarbeidsavtalen for eit interkommunalt samarbeid kven kommunane skal velje som medlemer av representantskapet, for eksempel ordføraren. Lova slår fast at det er kommunestyret *sjølv* som skal velje medlemer, og det betyr at kommunestyret skal stå heilt fritt om kven de vel, og ikkje skal vere bunde av ei samarbeidsavtale.

6.2 Kven kan ikkje veljast?

På same måte som at det er eit ønske om at flest mogleg skal vere valbare til folkevalde organ, er det eit ønske om at færrest mogleg av dei valbare skal vere utestengde frå å kunne bli vald til eit verv i kommunen. Det er likevel nokre personar lovgjevar meiner ikkje skal ha eit folkevald verv, noko som særleg er grunna i personen sin stilling eller arbeidsoppgåver. For nokre organ i kommunen er det særlege føresegner om kven som ikkje kan veljast, og det er nærare omtala i samband med dei nemnde organa.

Ved val av dei organa som er nemnt i kommunelova § 7-2 første ledd, slår § 7-3 første ledd fast at følgjande personar ikkje kan veljast:

- statsforvaltaren og assisterande statsforvaltar
- kommunedirektøren i kommunen/fylkeskommunen og hans eller hennar avløysar
- kommunalsjefar, etatssjefar og leiarar på tilsvarende nivå
- sekretæren for kommunestyret/fylkestinget
- den som er ansvarleg for rekneskapsfunksjonen i kommunen/fylkeskommunen
- dei som utfører revisjon for kommunen/fylkeskommunen
- tilsette i sekretariatet som utfører tenester for kontrollutvalet i kommunen/fylkeskommunen
- tilsette i sekretariatet til kommunerådet/fylkesrådet som har fått delegert myndigheit frå rådet

I utgangspunktet må kommunen sjølv ta stilling til kven som skal reknast som "kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå" Dette kan variera mellom kommunar ut frå korleis administrasjonen er organisert i den aktuelle kommunen/fylkeskommunen, slik at same stillingstittel kan være valbar i eit høve i ein kommune, men ikkje i ein anna. Derfor er lova skreve på denne måten. Eit viktig

utgangspunkt i vurderinga er at færrest mogleg skal vere utestengd frå val til kommunale organ.

Det er tilsettingstilhøvet når organet kjem i funksjon, det vil seie den dagen det har det første møtet sitt, som er avgjerande for valbarheita, jf. kommunelova § 7-3 sjuande ledd. Ein person som på grunn av stillinga ikkje er valbar, kan veljast som medlem av organet dersom vedkomande sluttar i stillinga før organet kjem i funksjon. Det er ikkje tilstrekkeleg med permisjon. Viss vedkomande ikkje har byrja i stillinga, og har fått innvilga permisjon for heile valperioden, meiner departementet at han eller ho likevel er valbar.

Departementet vil presisere at personar som på grunn av stillinga si i kommunen ikkje kan veljast til kommunale organ, likevel er valbare til fylkeskommunale organ. Det same gjeld for personar som på grunn av stillinga si i fylkeskommunen ikkje kan veljast til fylkeskommunale organ, dei kan likevel veljast til kommunale organ. Ein kommunedirektør kan derfor lovleg vere medlem av eit utval i fylkeskommunen.

7 KORLEIS VELJE MEDLEMER TIL FOLKEVALDE ORGAN

7.1 Kva metode skal nyttas?

Val av medlemmer til folkevalde organ skal skje som forholdsval når minst ein medlem krev det, jf. kommunelova § 7-4 første ledd. Fleirtalet kan såleis ikkje avvise eit krav om forholdstalsval. For val av formannskap følgjer dette også av § 5-6 andre ledd andre punktum.

Alle folkevalde har ein rett og ei plikt til å røyste, jf. § 8-1 første ledd. Ved val opnar § 8-1 tredje ledd andre punktum for at det er høve til røyste blankt. Det er derfor viktig at det òg er mogleg å røyste blankt ved eit val som skal gjerast ved bruk av røysteteikn.

7.2 Avtaleval

Ved avtaleval er framgangsmåten avhengig av oppslutnad frå ei samrøystes forsamling. Dette gjeld både framlegget over kandidatar, og at valet skal skje som avtaleval.

Det blir lagd fram ei innstilling med namn på kandidatane som organet skal slutte seg til, sjå kommunelova § 7-7 andre ledd. Dette kan for eksempel gjennomførast på den måten at eit valutval, som er sett ned av kommunestyret, legg fram ei innstilling til personsamansetninga i det organet det skal veljast medlemmer til. Framlegget kan også

vere laga på bakgrunn av ein avtale mellom gruppene i det organet som skal velje medlemer, der ein legg til grunn at ei gruppe får ein representasjon som svarer til forholdstalsprinsippet. Det betyr at plassane i organet kan fordelast ut ifrå samansetninga i det organet som vel medlemer, og fordelinga mellom gruppene blir omtrent det same i begge organ.

Innstillinga frå valutvalet skal splittast opp, slik at ein nemner medlemer og varamedlemer frå kvart parti eller kvar gruppe, med parti- eller gruppenemning. Varamedlemene blir dermed ikkje varamedlemer for andre enn dei faste medlemene frå vedkomande gruppe, og det er ikkje høve til å opprette ei felles liste over varamedlemer.

Ved avtaleval stiller kommunelova § 7-7 tredje ledd krav om at det skal vere balanse mellom personar frå kvart kjønn blant dei medlemene som blir valde, når ein ser på organet under eitt. Dette inneber at såframt organet skal ha fire medlemer eller fleire, så må kvart kjønn vere representert i organet med minst 40 prosent. Dersom organet har tre eller færre medlemer, så skal kvart kjønn vere representert.

Ved avtaleval stiller kommunelova § 7-7 tredje ledd krav om at det skal vere balanse mellom personar frå kvart kjønn blant dei medlemene som blir valde når ein ser på organet under eitt. Dette inneber at såframt organet skal ha fire medlemer eller fleire, så må kvart kjønn vere representert i organet med minst 40 prosent. Dersom organet har tre eller færre medlemer, så skal kvart kjønn vere representert.

Ved val til organ der det ifølgje kommunelova berre kan vere medlemer som også er medlem av det veljande organet, som for eksempel formannskap og arbeidsutval for folkevalde organa, kan det vere vanskeleg å oppnå desse krava til kjønnsbalanse. Derfor fastset § 7-7 tredje ledd siste punktum, at reglane om samansetninga av representantar frå begge kjønn berre skal følgjast så langt det er mogleg. Dette inneber for eksempel at krava om representasjon frå begge kjønn ikkje gjeld absolutt ved val til formannskap. At kravet likevel gjeld så langt det er mogleg, medfører at ein må kvotere inn personar frå det under-representerte kjønn, så lenge det er nokon som kan veljast.

Innstillinga kan for eksempel sjå ut slik når det skal veljast eit formannskap med sju medlemer (lista er fiktiv og berre til illustrasjon):

Medlemer	Varamedlemer:
----------	---------------

Hans Olsen, Arbeiderpartiet Liv Pedersen, Arbeiderpartiet Karl Nilsen, Arbeiderpartiet	Trine Vik, Arbeiderpartiet Ole Andresen, Arbeiderpartiet Hjalmar Lunde, Arbeiderpartiet Kari Olsen, Arbeiderpartiet Eva Nilsen, Arbeiderpartiet
Fredrik Lange, Høyre Kristine Lund, Høyre	Iver Ramm, Høyre Hanne Svendsen, Høyre Richard Os, Høyre Anne Bergli, Høyre
Knut Fredriksen, Fremskrittspartiet	Per Strøm, Fremskrittspartiet Frank Aakre, Fremskrittspartiet Stein Lind, Fremskrittspartiet
Berit Holm, Sosialistisk Venstreparti	Tone Green, Sosialistisk Venstreparti Liv Pedersen, Sosialistisk Venstreparti Hanne Aall, Sosialistisk Venstreparti

Her er det fire menn og tre kvinner blant dei faste medlemene. Kravet i lova om minst 40 prosent er oppfylt. Av dei 15 varamedlemene er det sju menn og åtte kvinner. Det følgjer av lova at det skal vere minst 40 prosent av kvart kjønn også blant varamedlemene. Dette kravet for varamedlemene er oppfylt, det er ikkje i strid med lova at eit parti har berre menn og eit anna har berre kvinner i gruppa av varamedlemer.

Dersom ein kommune nyttar avtaleval for val til organ i interkommunale samarbeid, for eksempel til representantskapet i eit kommunalt oppgåvefellesskap, så gjeld føresegnene om kjønnsbalanse berre for kvar einskild kommune. Medlemene frå kvar

kommune veljast i tråd med krava til kjønnsbalanse, men det er ikkje noko krav for organet som heilskap.

7.3 Forholdsval

7.3.1 Listeframlegg

Valet skjer på grunnlag av lister med framlegg til kandidatar, jf. kommunelova § 7-5 første ledd. Lova set ingen frist for innlevering av listeframlegg. Dette inneber at listeframlegg kan leggjast fram heilt til røystingstidspunktet.

Det er berre dei partia eller grupperingane som er representerte i det organet som vel medlemer (for eksempel kommunestyret), som har rett til å stille liste. Eit parti eller ei gruppering kan berre levere inn eitt listeframlegg. Dersom det blir lagt fram to ulike listeframlegg som begge inneheld kandidatar frå same parti/gruppering, kan berre eitt av dei bli godkjent.

Det er det einskilde partiet eller den einskilde grupperinga som sjølv må ta stilling til kva for eit framlegg som skal gjelde. Ved intern usemje vil det vere det alternativet som får størst oppslutning i partiet/gruppa, som blir partiet/gruppa sitt offisielle listeframlegg. I utgangspunktet har alle medlemene som er valde inn på lista, rett til å ta del i avgjerda om korleis partiet/grupperinga sitt listeframlegg skal sjå ut. Personar som har meldt seg ut av partiet eller som er blitt ekskluderte, vil likevel ikkje ha rett til å ta del i denne prosessen. Medlemer av organet som ikkje lenger representerer eit parti eller ei gruppering, vil i høve til desse føresegnene bli sett på som ei ny gruppering (eventuelt fleire grupperingar), og kan derfor stille eigne listeframlegg.

Kandidatar frå eit parti eller ei gruppering kan berre bli ført opp på listeframlegg som blir levert inn av dette partiet eller denne grupperinga, eventuelt på ei fellesliste som blir levert inn av fleire parti eller grupperingar.

Kommunelova inneheld ikkje noko krav om overskrift på listeframlegget. Etter departementet si oppfatning bør likevel lista ha ei overskrift som viser kva for gruppering(ar) som står bak framlegget.

Kvar liste kan innehalde inntil dobbelt så mange namn som det skal veljast medlemer til organet. Dette er ikkje høve til å kumulere kandidatar.

Til skilnad frå det som gjeld ved avtaleval, er det ikkje noko krav til kjønnsbalanse for organet som heilskap. Ved forholdsval er det berre krav til representasjon av begge kjønn på dei ulike listeframlegga. I § 7-5 andre ledd heiter det at dersom det skal veljast fire medlemer eller fleire, skal kvart kjønn vere representert med minst 40 prosent blant kandidatane på den einskilte lista. Viss det skal veljast to eller tre medlemer, skal begge kjønn vere representert.

Det vil vere talet på medlemene i det einskilte organet som avgjer kor mange frå kvart kjønn som skal førast opp på listeframlegga. Ved val av formannskap, som etter lova berre skal bestå av medlemer av kommunestyret, skal reglane om kjønnsmessig representasjon følgjast så langt det er mogleg. Kravet til kjønnsmessig representasjon på listeframlegga gjeld altså ikkje absolutt ved val til for eksempel formannskap. Dei som legg fram listeframlegga plikter likevel å oppfylle kravet om kjønnsrepresentasjon så langt det er mogleg også ved desse vala.

Krava i lova om at begge kjønn skal vere representert, gjeld i dei tilfella der det finst kandidatar frå begge kjønn. Dersom det skal veljast sju medlemer, må listeframlegget innehalde minst tre menn og tre kvinner blant kandidatane. Dette vil ikkje vere mogleg om partiet/gruppa består av åtte menn og to kvinner, og ein berre kan velje blant dei ti personane på grunn av krav om gjennomgåande representasjon. Ettersom føresegna skal følgjast så langt det er mogleg, vil listeframlegget måtte innehalde fem menn og to kvinner.

Listeframlegget skal vere underskrive av minst éin medlem av det partiet eller den grupperinga som står bak listeframlegget. Ved ei fellesliste må listeframlegget vere underskrive av minst éin representant for kvart parti/kvar gruppering som står bak listeframlegget. Den eller dei som skriv under må vere medlem av organet som vel. Det er berre høve til å skrive under på eitt listeframlegg, og ingen kan som nemnt vere kandidat på meir enn éi liste.

Departementet meiner at møteleiaren bør informere om dei føresegnene som gjeld for valet. Møteleiaren har ansvaret for at listene er i samsvar med lova, og som dermed bør gjere dei som står bak framlegga oppmerksame på eventuelle manglar ved framlegga. Blir desse ikkje retta, bør møteleiaren (innstille på å) avvise framlegget. Dersom nokon protesterer mot avgjerdene til møteleiaren, skal forsamlinga avgjere spørsmålet med alminneleg fleirtal.

7.3.2 Sjølve valet

Tidlegare var det slik at røystinga måtte skje skriftleg med brukt av røystesetlar. Etter lovendringa som trer i kraft 1. juni 2023, er det no opp til det veljande organet å sjølv avgjere om valet skal skje skriftleg med røystesetlar eller om det skal gjerast ved at medlemene visar røysteteikn. Utgangspunktet er framleis skriftleg val. Ved ulike oppfatningar om valmåten, skal avgjerda om røystingsmåte gjerast med alminneleg fleirtal.

Det er viktig at røysteteiknet er så tydeleg at det ikkje er tvil om kva for liste personen røyster på, men elles er det ingen krav eller føring om korleis røysteteiknet skal vises. Det kan vere med handsopprekking eller ved bruk av digitale hjelpemiddel. I eit fjernmøte kan røystinga skje ved bruk av e-post eller røysteteikn i den digitale plattformen som blir brukt i møtet.

Ved handsaminga av ei ordinær sak har folkevalde normalt røysterett og -plikt, men ved val er det høve til å røyste blankt, jf. kommunelova § 8-1 tredje ledd andre punktum. Dette gjelder både om valet er skriftleg eller ved bruk av røysteteikn. Ved bruk av røysteteikn må det vere tydeleg at den folkevalde røyster blankt.

Valoppgjeret blir gjort av den forsamlinga som gjennomfører valet, og det vil seie av kommunestyret ved val av formannskapet og dei fleste utval. Føresegnene om oppgjeret er i § 7-6. Oppteljinga går føre seg ved at ein registrerer kor mange røyster den einskilde lista har fått.

Mandatutrekninga går føre seg på denne måten:

Ein skal dividere røystetala for kvar liste med delingstala 1, 2, 3, 4, 5 osv. (den såkalla d'Hondts metode). Plassane i organet blir deretter fordelt til dei listene som har dei største kvotientane. Har fleire lister same kvotient, går plassen til den lista som har det største røyste-talet. Har fleire lister det same røystetalet, blir valet avgjort ved loddtrekking. Ein må gjere så mange divisjonar at ein er sikker på at ein har funne fram til dei største kvotientane.

Eit eksempel kan vere der det er 13 plassar i eit organ, og det er seks lister (A-F) ved valet. Røystinga i kommunestyret med 45 medlemer går også fram av kolonnen med delingstal 1. Denne tabellen viser korleis ein reknar seg fram til kor mange medlemer kvar liste får:

Divisjon med:	1	2	3	4	5	6	7
A	18	9	6	4,5	3,6	3	2,57
B	14	7	4,66	3,5	2,8	2,33	2
C	7	3,5	2,33	1,75	1,4	1,16	1
D	3	1,5	1	0,75	0,6	0,5	
E	2	1	0,66				
F	1	0,5	0,33				

For å avgjere kor mange medlemmer kvar liste får, så finn ein dei 13 høgaste tala (kvotientane) i tabellen, og det er dette som avgjer kven som får dei 13 medlemene i organet. Medlemene fordeler seg slik:

Liste A: 6 medlemmer

Liste B: 4 medlemmer

Liste C: 2 medlemmer

Liste D: 1 medlem

Liste E og F: ingen medlemmer i organet.

Så langt det er mogleg, skal kvar liste få tildelt så mange varamedlemmer som ho får medlemmer, med tillegg av to, jf. § 7-6 femte ledd. Plassane til varamedlemene blir fordelte ved at ein held fram oppteljinga på same måten som for medlemene.

Krava om representasjon frå begge kjønn

Det følgjer av føresegnene om kjønnsbalanse i kommunelova, at ein må gjere endringar dersom krava i lova ikkje er oppfylt. Som hovudregel skal utpeikinga følgje rekkefølgja på lista, men krava til kjønnsmessig representasjon kan føre til at det må gjerast endringar. Ein må her sjå på den gruppa den einskilde lista har fått vald inn, og ikkje på organet samla. Dette inneber følgjande:

Har lista fått minst fire medlemmer, skal kvart kjønn vere representert med minst 40 prosent frå lista. Dersom det tre eller færre medlemmer, skal kvart kjønn vere

representert. Viss det står kandidatar frå det underrepresenterte kjønnet lenger ned på lista, skal desse rykke opp i det omfang det er nødvendig for å tilfredsstille krava til krava til kor mange det må vere frå kvart kjønn.

Desse føresegnene i § 7-6 tredje ledd skal følgjast så langt det er mogleg når det gjeld val av organ der medlemene som veljast må vere medlemmer av kommunestyret og ved val av arbeidsutval der medlemene må vere medlemmer av utvalet, jf. § 7-6 fjerde ledd.

Dersom ein kommune nyttar forholdsval ved val til organ i interkommunale samarbeid, for eksempel til representantskapet i eit kommunalt oppgåvefellesskap, så gjeld føresegnene om kjønnsbalanse berre for kvar einskild kommune. Medlemene frå kvar kommune veljast i tråd med krava til kjønnsbalanse, men det er ikkje noko krav organet om heilskap.

7.4 Fleirtalsval

Når organet berre skal velje ein person, vil det ofte vere lite formålstenleg med forholdsval eller avtaleval. Etter kommunelova § 7-4 andre ledd skal mellom anna leiaren av eit organ veljast ved fleirtalsval. Reglane om fleirtalsval er i § 7-8.

Nytt i lova frå 1. juli 2023 er ei presisering i nytt § 7-8 andre ledd som gjer det klart at fleirtalsval skjer ved bruk av røysteteikn. Føresegna er no tydeleg på at fleirtalsval skal vere opne og at det ikkje er høve til skriftleg val. Dette er ei presisering av gjeldande rett. Omsynet bak regelen er at val av leiar og nestleiar til ulike organ, som for eksempel ordførar, må vere opent og synleg for alle. Det skal vere mogleg å vite kven som stemt på kven, jf. også krava til møtebok i § 11-4. Lova legg inga føringar på kva type teikn som skal brukast, så lenge det er tydeleg kven ein røyster på. Det er mogleg å røyste blankt, men det må då gjerast på ein slik måte at det blir klart at det er ei blank røyst.

I § 7-8 første ledd første punktum slår lova fast at det er den personen som har fått meir enn halvparten av dei gjevne røystene, som har vunne valet. Dersom det ikkje er nokon kandidat som har fått meir enn halvparten av røystene i den første runden, skal det vere ei ny røysting, jf. § 7-8 første ledd andre punktum. I den andre røystinga er det kandidaten som har fått flest røyster som har vunne. Viss det er to eller fleire som har fått like mange røyster i den andre runden, skal det vere loddtrekning mellom dei som har fått like mange røyster.

Eit eksempel på eit fleirtalsval kan vere at eit organ med elleve medlemer skal velje ein leiar. Det er tre kandidatar, og dei får høvesvis 5, 4, og 2 røyster kvar. Då er det ingen som har fått meir enn halvparten, og det krev ei ny røysting. I denne runden er det framleis tre kandidatar, men no tenkjer vi at dei får høvesvis 5, 5 og 1 røyster kvar. Då skal det vere loddtrekning mellom dei to kandidatane som fekk fem røyster. Hadde dei fått høvesvis 5, 4 og 2 røyster også i den andre runden, så ville personen med 5 røyster ha vunne, sjølv om det ikkje er meir enn halvparten.

8 UTTREDEN, FRITAK M.M.

8.1 Uttreden

Ein folkevald som i løpet av valperioden ikkje lenger oppfyller krava til valbarheit til eit folkevald organ, mister vervet. Personen som ikkje lenger er valbar skal etter kommunelova § 7-9 første ledd automatisk tre ut det aktuelle organet. Det kan for eksempel vere at personen flyttar til ein anna kommune, eller får ei stilling som gjer at han eller ho er utelukka frå valet etter føresegnene i § 7-3. Mister ein folkevald valbarheita, så skal det altså ikkje sendast ein søknad om uttreden eller fritak som skal handsamast i kommunestyret. § 7-9 har ein særleg regel om dei høva kor ein folkevald flyttar ut av kommunen, og ikkje lenger er valbar, men flytter tilbake til den aktuelle kommunen. Dersom han eller ho flyttar tilbake innan to år, kan personen tre inn igjen i vervet.

8.2 Fritak

Ein folkevald kan etter kommunelova § 7-9 andre ledd søke om å bli fritatt frå vervet som folkevald. Fritaket kan vere for alle verv, eller berre for einskilde verv. Det vil seie at ein folkevald kan søke om og få fritak frå vervet i formannskapet og samtidig fortsette som medlem i kommunestyret. Fritak etter § 7-9 andre ledd kan omtales som "frivillig uttreden", og skil seg derfor frå føresegnene i § 7-9 første ledd kor ein automatisk mister vervet og § 7-11 om suspensjon kor kommunestyret tar vervet som folkevald frå ein person.

Dersom ein folkevalde ikkje kan vareta vervet utan at det fører til "vesentlig ulempe for han eller henne", kan kommunestyret etter § 7-9 andre ledd fritta han eller ho for resten av valperioden eller mellombels for ein avgrensa periode. Ein kan for eksempel gje fritak for eit halvt år grunna eit studieopphald i utlandet, men fritaket kan òg vere utan

sluttdato. Dette kan vere aktuelt dersom ein medlem av kommunestyret blir statsråd eller statssekretær, ettersom ein ikkje alltid veit kor lenge vedkomande har dette vervet.

Vesentleg ulempe for den folkevalde vil typisk vere den folkevalde si helsetilstand, arbeidsforhold, familieforhold eller andre velferdsgrunnar. Ulempa må som utgangspunkt gjelde den folkevalde sjølv, og det skal normalt ikkje vere fritaksgrunn at for eksempel arbeidsgivaren ikkje er nøgd med at han eller ho er borte for å delta i møte i folkevalde organ. Det skal ikkje vere kurant å gje fritak frå eit folkevald verv. Lova krev at ulempa med å fortsette i vervet skal vere vesentleg. Når kommunestyret handsamar søknaden, skal dei leggje vekt på om grunnlaget for søknaden var kjend då personen ga samtykke til å bli vald til vervet. Ein folkevald som ikkje har nådd alderen for røysterett, har krav på fritak dersom han eller ho ber om det.

Etter § 7-9 tredje ledd kan ein person som har fått eit mellombels fritak, ikkje tre inn i vervet igjen før fritaksperioden er over. I nokre høve vil kommunestyret si avgjerd ha ei sluttdato, men det kan vere at ein gjer fritak så lenge grunnen for fritak er til stades. Det kan for eksempel vere at personen er statssekretær eller går gjennom ei medisinsk behandling. Då vil fritaksperioden vere over når personen ikkje lenger er statssekretær eller når personen ikkje lenger er sjuk, og den folkevalde kan då straks tre tilbake i vervet. Det er derfor viktig at vedtaka om mellombelse fritak er tydelege og klare på kor lenge fritaket varar, og ikkje minst om det er eit mellombels eller varig fritak.

Den folkevalde som ønsker fritak må søke om dette. Kommunestyret kan ikkje frita nokon utan at det har kome ein søknad.

Føresegna om fritak må sjåast i samanheng med § 8-10 om permisjonar til folkevalde som har vervet som sin «hovedbeskjeftigelse». Ei søknad frå ordføraren om permisjon i samband med for eksempel svangerskap eller fødsel må i realiteten òg sjåast på som ei søknad om mellombels fritak. I slike høve vil det ikkje vere nødvendig at ordføraren i tillegg søker om fritak etter § 7-9. Ordføraren vil ha krav på permisjonen, og det er då ikkje grunnlag for kommunestyret til å avslå ein søknad om fritak. Permisjonen til den folkevalde er eit mellombels fritak og føresegnene i § 7-10 og § 7-11 om innkalling av vara og val av setjemedlem gjeld på vanleg måte.

Dersom det er ein folkevald som ønsker eit mellombels opphald i vervet etter dei same grunnane, men ikkje fyller vilkåra i permisjonsføresegna, må den folkevalde søke om fritak for ei avgrensa periode etter § 7-9 andre ledd.

8.3 Suspensjon

Viss det blir teke ut sikting eller tiltale mot ein folkevald i kommunen, kan det vere spørsmål om personen skal halde fram som folkevald. Nytt i lova er at føresegnene om suspensjon er flytta frå kommunelova § 7-11 til ny § 7-12. Samstundes har einskilde inkuriar i føresegnene om suspensjon blitt retta. Feila som er retta, gjekk ut på at nokre mindre alvorlege straffbare høve var lista opp i føresegnene og kunne føre til suspensjon, medan grovare brot ikkje var lista opp. Utanom dette er føresegnene flytta utan innhaldsmessige endringar.

Kommunestyret kan etter § 7-12 første ledd ta vervet frå ein folkevald person fram til saka er rettskraftig avgjort. Dette gjeld berre dersom siktinga eller tiltala for høve som er nemnt i straffelova §§ 151 til 154, § 170 bokstav b, §§ 171 til 175, 209 til 210, 351 til 352, kapittel 27 eller kapittel 30, og i tillegg må tilhøvet ha samband med utøvinga av eit verv for kommunen. Dette siste vilkåret gjeld ikkje for tilhøve som er nemnt i straffelova §§ 151 til 154.

Ein slik suspensjon gjeld berre i perioden mellom det er teke ut sikting eller tiltale, og til det er ein rettskraftig dom. I saka kan ein domstol gje dom om tap av retten til ei stilling eller eit verv, sjå straffelova § 58. Dersom domstolen ikkje har avsagt ein dom med tap av retten til vervet, skal den folkevalde personen som hovudregel ta opp att vervet som folkevald i kommunen.

Når det gjeld vervet som ordførar, har kommunestyret etter § 7-12 andre ledd eit utvida høve til å vedta suspensjon. Denne føresegna var ny i kommunelova 2018. Dersom det blir teke ut tiltale mot ein ordførar for eit tilhøve som kan straffast med fengsel i meir enn tre år, kan kommunestyret ta vervet frå ordføraren fram til saka er rettskraftig avgjort. Ei slik avgjerd må gjerast med minst 2/3 av røystene i kommunestyret.

Ei avgjerd om suspensjon er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova, som kan klagast på. Enkeltvedtaket kan også vere gjenstand for lovlegkontroll etter kapittel 27 i kommunelova.

8.4 Avgjerder om å ta vervet frå ordføraren

Etter kommunelova § 7-12 fjerde ledd kan kommunestyret sjølv vedta å ta frå ein ordførar vervet på varig basis. Dette kan berre gjerast dersom ordføraren har ein oppførsel som viser at han eller ho er uskikka til å ta hand om vervet. Det skal vere ein

høg terskel for å ta ei slik avgjerd, og det er berre aktuelt i dei tilfella der ordføraren ikkje kan fungere i sitt verv som den fremste folkevalde i kommunen. Tilhøva som kommunestyret kan leggje til grunn, treng ikkje ha samanheng med korleis ordføraren utfører vervet, og det kan vere andre høve som ligg til grunn. Eit eksempel kan vere at ordføraren utviklar alvorleg demens, og ikkje sjølv kan vurdere sin eigen situasjon. Ordføraren vil då kanskje ikkje søke fritak, sjølv om det kan vise seg nødvendig at det blir vald ein ny ordførar. Det står meir om denne typen avgjerder i Prop. 46 L (2018–2019) på side 109 og 365.

Eit slikt vedtak må ha støtte frå minst 90 prosent av medlemene i kommunestyret. Avgjerda om å ta vervet frå ordføraren er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova. Vedtaket kan også vere gjenstand for lovlegkontroll etter kapittel 27 i kommunelova.

9 OPPRYKK, NYVAL OG SUPPLERINGSVAL

9.1 Opprykk og innkalling av varamedlem

Etter kommunelova § 7-10 første ledd skal varamedlem kallast inn når ein medlem av eit folkevald organ har forfall til eit møte. Varamedlemer skal kallast inn frå den gruppa der det er forfall. Med "gruppe" er her meint den gruppa av parti som gjekk saman om å stille ei felles liste ved valet til det aktuelle organet. Uansett kven frå den aktuelle lista som har forfall, og uansett om valet ble gjennomført ved forholdsval eller avtaleval, skal varamedlemene så langt det er mogleg innkallast i den rekkjefølga dei er vald.

Det hender at ein medlem eller varamedlem til eit folkevald organ melder seg ut av partiet, og inn i eit anna parti, eller vel å vere uavhengig.

Den som er vald inn i formannskapet eller eit anna folkevald organ har både *rett* og *plikt* til å delta i møte, uavhengig av partitilknytning, så lenge vedkomande ikkje mister valbarheita eller får fritak etter søknad. Dersom vedkomande har forfall, skal varamedlem kallast inn frå det partiet han eller ho blei vald inn for, og ikkje det partiet vedkomande har meldt seg inn i. Viss ein varamedlem har skifta parti, skal vedkomande kallast inn når det er forfall frå det partiet han eller ho blei vald inn for, ikkje det partiet vedkomande no representerer.

Lova har ikkje føresegner om korleis kommunen skal omtale ein medlem som har skifta parti når det gjeld innkalling til møte, føring av protokoll m.m. Dette er det opp til kvar kommune å fastsetje.

9.2 Val av setjemedlem

Nytt i kommunelova er ei ny eigen føresegn om setjemedlemer i § 7-11. Føresegna gir ein samla regulering av val av setjemedlemer med fleire endringar frå den tidlegare regelen i kommunelova § 7-10 andre ledd.

Ny § 7-11 fastsett at dersom ein folkevald i eit anna organ enn kommunestyret eller direkte valde kommunedelsutval har eit mellombels fritak på meir enn tre månader, kan kommunestyret velje ein setjemedlem i den perioden. Føresegna presiserer at det òg kan veljast setjemedlem viss det er gitt eit tidsubestemt fritak som ein *antek* vil vare meir enn tre månader.

Setjemedlemer skal som hovudregel reknast som faste medlemer av organet så lenge dei er valde. Det vil seie at dei mellom anna skal få innkalling, kunne krevje lovlegkontroll og at dei skal teljast med når ein reknar kjønnsbalanse ved eit nyval.

For at kommunestyret kan velje setjemedlem, må det vere gjeve eit *fritak*. Som nemnt over skal permisjon etter § 8-10 reknast som eit fritak, og det kan veljast setjemedlem viss ein folkevald har fått permisjon i over tre månader. Kommunestyret kan ikkje velje ein setjemedlem sjølv om det er klart at personen ikkje vil komme på møte det neste halvåret, så lenge det ikkje er gjeve eit fritak. Då skal varamedlem innkallast etter kommunelova § 7-10 første ledd. Departementet understrekar at det ikkje *må* veljast ein setjemedlem ved fritak på meir enn tre månader. Det er frivillig om kommunane ønsker å bruke denne moglegheita. Dersom det ikkje blir vald ein setjemedlem, skal varamedlem innkallast som elles ved eit forfall til eit møte.

Det er ikkje lenger eit krav at kommunestyret må følge rekkefølga på lista over varamedlemer ved val av setjemedlem. Det vil seie at kommunane no har større fridom til å bestemme sjølv kven som skal veljast som setjemedlem. Regelen er at ein setjemedlem skal bli valt frå den same gruppa som medlemen som har blitt fritatt høyrde til. Gruppa skal sjølv føreslå kven som skal bli vald og informere kommunestyret om dette. Kommunestyret skal velje denne kandidaten, så framt lovkrava for å velje denne personen elles er oppfylt. Det er dei vanlege reglane om valbarheit som gjeld for setjemedlemer. Det er ikkje eit krav om å sjå på kjønnsbalansen når det skal veljast ein setjemedlem.

Det er vidare nytt at folkevalde organ som opprettar arbeidsutval sjølv kan velje setjemedlemer til arbeidsutvala. På same måte som elles, skal gruppa føreslå kven som

skal bli valt, sjå § 7-11 tredje ledd. Det folkevalde organet som oppretta arbeidsutvalet skal deretter velje denne kandidaten, så langt lovkrava for å velje personen er oppfylt.

Nytt i føresegna er òg at direkte valde kommunedelsutval har fått lik regulering som kommunestyret, slik at kommunestyret ikkje lenger kan velje setjemedlem for desse utvala. Viss ein medlem i eit direkte vald kommunedelsutval får mellombels fritak, må derfor vara bli innkalla.

9.3 Opprykk og nyval

9.3.1 Innleiing

Reglane om opprykk og nyval følgjer av kommunelova § 7-10. Ettersom det er vedteke ei ny føresegn om setjemedlemer, er reglane om opprykk og nyval i kommunelova § 7-10 forskyvd. Føresegna om opprykk er flytta frå § 7-10 tredje ledd til andre ledd, føresegna om nyval er flytta frå fjerde ledd til tredje ledd, og så vidare. I tillegg er det nytt i lova at direkte valde kommunedelsutval har fått same regulering som kommunestyret, slik at reglane er like for folkevalde organ som er valt direkte av innbyggjarane.

9.3.2 Opprykk i kommunestyret og direkte vald kommunedelsutval

Dersom ein medlem av kommunestyret trer endeleg ut av vervet (for eksempel ikkje lenger er valbar eller får fritak for resten av valperioden), skal ein varamedlem frå same liste rykke opp og ta deira plass og bli nye faste medlemer i kommunestyret, jf. § 7-10 andre ledd. Dei skal rykke opp i den rekkefølga dei er vald, og organet må følgje lista over varamedlemer. Føresegna om opprykk gjeld no òg for direkte valde kommunedelsutval.

9.3.3 Nyval når medlemer trer endeleg ut av folkevalde organ som ikkje er direkte vald

Viss ein medlem av eit anna folkevald organ enn kommunestyret eller direkte vald kommunedelsutval trer endeleg ut av vervet eller får varig fritak, skal det veljast ein ny medlem. Dette gjeld sjølv om det er vald varamedlem. Føresegna om nyval følgjer no av § 7-10 tredje ledd. Det skal òg veljast ein ny varamedlem dersom ein varamedlem trer endeleg ut av organet.

Eit slikt *nyval* skal skje frå den same gruppa som den som trer ut av organet er med i, jf. § 7-10 tredje ledd andre punktum. Med «gruppe» viser lova til dei partia som gjekk

saman ved valet av det aktuelle organet, ikkje gruppe ved kommunestyrevalet. Dette gjer det mogleg – dersom den som trer ut høyrer til ei gruppe som er basert på samarbeid mellom fleire parti – å velje ein ny medlem frå det same partiet som den som går ut. Men det er òg mogleg å velje ein ny medlem frå eit anna parti som er med i same gruppa.

Prinsippet om representasjon frå begge kjønn gjeld òg ved nyval av medlemmer av folkevalde organ i valperioden. Føresegnar om dette er tatt inn i § 7-10 tredje ledd tredje punktum. Den nye medlemmen skal kome frå det kjønnnet som er underrepresentert, dersom ikkje begge kjønn vil vere representert med minst 40 prosent etter utskiftinga.

Krava om representasjon av begge kjønn gjeld her i høve til *heile organet*, ikkje i høve til den einskilde gruppa. Dersom for eksempel ein mannleg medlem får fritak ut valperioden i formannskapet, som har ni medlemmer (tre kvinner og seks menn), skal det veljast ein ny medlem. Viss det er mogleg, skal kommunestyret velje ei kvinne (frå den same gruppa som den som går ut), som blir den som går inn i formannskapet. Etter utskiftinga vil dermed formannskapet bestå av fire kvinner og fem menn.

Det er dei vanlege valbarheitsføresegnene som gjeld ved nyval. Fordi det ikkje er krav om gjennomgåande representasjon i utvala, kan det vere at eit parti eller ei gruppe må finne ein ny utvalsmedlem som ikkje har stått på liste til kommunestyrevalet og som ikkje sitt i kommunestyret, for å kunne oppfylle krava til kjønnsbalanse.

Det følgjer likevel av føresegna at ein representant frå det underrepresenterte kjønnnet skal tre inn "hvis det er mulig". Reservasjonen er nødvendig fordi val av medlemmer til mellom anna formannskap skjer på grunnlag av lovfastsett krav om gjennomgåande representasjon. Det vil derfor kunne oppstå tilfelle kor det ikkje finst nokre medlemmer for det underrepresenterte kjønnnet frå den aktuelle gruppa som kan erstatte medlemmen som går ut.

Føresegnene om representasjon frå begge kjønn gjeld òg ved suppleringsval av varamedlemmer, jf. kommunelova 7-10 femte ledd. Sjå neste punkt i denne rettleiaren om suppleringsval.

Eit nyval etter § 7-10 tredje ledd skjer ved at partiet eller gruppa som treng ein ny medlem blir einige og føreslår kven som skal veljast. Kommunestyret blir informert om kven det er, og skal velje den aktuelle kandidaten så fremt kandidaten er valbar. Det er

ikkje eit fleirtalsval, og det er dermed ikkje høve for eit fleirtal av kommunestyret å velje nokon annan enn den personen som partiet eller gruppa har føreslått.

Ved nyval rykker den nye medlemen inn på den ledige plassen, og det same gjeld òg for nyvalde varamedlemer. Dersom det skal veljast ein varamedlem for å "erstatte" varamedlemen på andre plass av ei liste på fem varamedlemer, så går vedkomande inn som andre varamedlem ettersom dette er den ledige plassen. Det er òg mogleg å velje at den som er tredje varamedlem skal rykke opp på den ledige plassen, jf. Prop. 46 L (2018–2019) side 117 flg.

Nytt i lova er at folkevalde organ som har oppretta arbeidsutval sjølv kan velje nye medlemer ved nyval til arbeidsutvalet. Dette følgjer no av kommunelova § 7-10 sjuande ledd. Framgangsmåten er lik som elles, det vil seie at gruppa i det folkevalde organet føreslår kven som skal bli valt, og at det folkevalde organet skal velje denne medlemen så lenge han eller ho er valbar.

9.4 Suppleringsval

Dersom eit parti eller ei gruppe si liste med varamedlemer til formannskapet eller eit anna folkevald organ viser seg å vere for kort, opnar kommunelova § 7-10 femte ledd for at det er mogleg å supplere på denne lista med nye varamedlemer. Medlemene blir valde på same måte som ved nyval. Ved suppleringsval kan varamedlemer veljast fast eller mellombels. Dei nye varamedlemene skal plasserast nedst på lista over varamedlemer.

10 VERKNADER AV AT FEIL

10.1 Kva skjer dersom eit organ som ikkje er lovleg samansett gjer vedtak

Spørsmålet om eit folkevald organ er samansett i samsvar med reglane om kjønnsbalanse, vald på ein ulovleg måte eller at organet har ein medlem som ikkje er valbar og kva følgjer denne eventuelle feilen kan få for dei vedtaka organet har gjort, kan dukke opp i to samanhengar. For det første kan det vere sett fram krav om lovlegkontroll etter kommunelova § 27-1. For det andre kan det vere som grunnlag i ei klage på eit vedtak etter føresegnene i forvaltningslova § 28 andre ledd.

Departementet meiner at feil om samansetninga eller valet, ikkje automatisk fører til at alle dei vedtaka organet har gjort blir ugyldige. Ein må gjere ei konkret vurdering av kvart einskild vedtak. Dersom det er grunn til å rekne med at ei feilaktig samansetning av utvalet ikkje har hatt noko å seie for innhaldet i vedtaket, vil vedtaket kunne vere gyldig, jf. prinsippet i forvaltningslova § 41.

10.2 Korleis rette feil ved valet

Nokre gonger skjer det feil med valet. Det kan for eksempel vise seg at ein ikkje har klart å følge krava til kjønnsbalanse eller at ein har vald eit medlem som ikkje er valbar. Dei som er valde til organet, skal reknast for å vere valde fram til valet kjennes ugyldig og det gjerast eit nytt val. Då kan det mellom anna bli spørsmål om organet må gjera eit heilt nytt val eller om det andre måtar å rette feilen på.

Departementet legg til grunn at kommunen berre må gjere rettingar som er nødvendig for å skapa eit lovleg samansett organ. Det betyr at viss ei gruppe eller parti for sin del ikkje har oppnådd korrekt kjønnsbalanse etter kommunelova § 7-6, eller det er vald ein person som ikkje er valbar, så gjer ein berre eit nytt oppgjer for denne lista dersom det er mogleg. Dersom det på lista ikkje er kandidatar som kan rykke opp og sikre at det er korrekt kjønnsbalanse og valbare medlemmer, må det gjerast eit nytt val av alle medlemmene i organet, det vil seie et eit nyval av organet.

11 VAL OG KONSTITUERING AV NYTT KOMMUNESTYRE VED DELING AV KOMMUNAR OG FYLKESKOMMUNAR

Frå 1. januar 2024 blir Ålesund kommune, Viken fylkeskommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune delt til nye einingar.

Valet i desse fylkeskommunane og Ålesund kommune hausten 2023 skal gjennomførast som om delingane allereie er gjennomført, jf. forskrift 5. oktober 2022 nr. 1705 om valg til fylkesting i 2023 i fylker som skal deles og forskrift 5. oktober 2022 nr. 1704 om valg til kommunestyre i 2023 i kommuner som skal deles.

Konstituering av nytt kommunestyre og fylkesting i kommunar og fylkeskommunar som skal delast i nye einingar er ikkje regulert i kommunelova eller inndelingslova.

Departementet har med heimel i inndelingslova § 13 og § 17 fastsett forskrifter om gjennomføring av dei einskilte delingane. I det følgjande gjer departementet greie for forskriften om gjennomføringa av deling av Ålesund kommune til Haram kommune og

Ålesund kommune. Det er gitt tilsvarende reglar i forskrifter for delinga av Viken fylkeskommune, Vestfold og Telemark fylkeskommune og Troms og Finnmark fylkeskommune.

Innkalling til konstituerande møte er særskilt regulert i forskrift om gjennomføring av deling av Ålesund kommune § 4, kor det følgjer at:

Ordførar i noverande Ålesund kommune kallar inn til konstituerande møte i dei to nyvalde kommunestyra innan utgangen av oktober 2023. Ordførar skal også leie dei konstituerande møta inntil ordførarar i nye Ålesund kommune og Haram kommune er valde. Elles gjeld reglane i kommuneloven § 7-1 første til fjerde ledd om konstituerande møte i nytt kommunestyre.

Nytt kommunestyre kan berre gjere vedtak som gjeld den nye kommunen. Avgjerdene som er tatt av nytt kommunestyre vil i utgangspunktet ikkje ha rettsverknad overfor den eksisterande kommunen. Slike avgjerder vil i hovudsak ikkje ha formell verknad før etter at den nye kommunen formelt trer i kraft 1. januar 2024.

Etter forskrifta § 5 blir funksjonsperioden til kommunestyret i noverande Ålesund kommune forlengde ut over valperioden og fram til ikraftsetjinga av dei nye kommunane 1. januar 2024. Etter at kommunestyra i dei nye kommunane er konstituerte og fram til 31. desember 2023, blir ansvaret og fullmaktene til kommunestyret i noverande Ålesund kommune avgrensa til det som er nødvendig for å avslutte verksemda i den noverande kommunen. Den eksisterande kommunen er ansvarleg for den daglege drifta i kommunen og for tenestetilbodet til innbyggjarane fram til dei nye kommunane trer i kraft.

Funksjonsperioden for andre organ i kommunen vil ha ei tilsvarende avgrensing, både når det gjeld funksjonsperiode og fullmakter. Dette følgjer av at kommunestyret som øvste organ i kommunen har fått kompetansen sin avgrensa etter denne føresegna. For eksempel vil kontrollutvalet i noverande Ålesund kommune vere i funksjon fram til 31. desember 2023, og kontrollverksemda deira vil berre omfatte noverande Ålesund kommune. Departementets rundskriv til forskriftene om gjennomføring av delingane er publisert på regjeringen.no:

[Rundskriv H-5/22 Merknader til forskrift om gjennomføring av deling av Ålesund kommune](#)

[Rundskriv H-8/22 Merknader til forskrift om gjennomføring av deling av Troms og Finnmark fylke - regjeringen.no](#)

[Rundskriv H-7/22 Merknader til forskrift om gjennomføring av deling av Vestfold og Telemark fylke - regjeringen.no](#)

[Rundskriv H-6/22 Merknader til forskrift om gjennomføring av deling av Viken fylke - regjeringen.no](#)

Utgjeve av:
Kommunal- og distriktsdepartementet

Publikasjonar er tilgjengelige på:
www.regjeringa.no
Publikasjonskode: H-2545 N
Juni 2023

Eventuelt

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

28.08.2023

Saknr

30/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/289 - 4

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget bør/kan/må ta tak i, eller at et utvalgsmedlem ønsker å få utredet/få informasjon om en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Da kan forslag om å sette opp saken fremmes under «Eventuelt».

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noen saker til lederen i starten av møtet

Informasjon - og diskusjonssaker:

- Sekretariatets oppfølging av kontrollutvalgets evaluering.
- Sekretariatets spørreundersøkelse til kontrollutvalgene.
- Oppsummering av perioden - gjennomføres av kontrollutvalgets leder.

Godkjenning av protokoll fra dagens møte

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Oppdal kommune

Møtedato

28.08.2023

Saknr

31/23

Saksbehandler Ragnhild Aashaug

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 23/289 - 3

Forslag til vedtak

Møteprotokollen fra dagens møte i kontrollutvalget, 28.08.2023, godkjennes.

Saksopplysninger

Møteprotokollen går gjennom i møtet med utvalget slik at feil og mangler kan rettes opp av sekretariatet. Utvalget oppfordres deretter til å godkjenne møteprotokollen.